

DŽONS KLEIPŪLS

MĪLESTĪBAS PĒDAS

SPĒKS PANEST SĀPES

1999

AMNIS

ISBN 9984-597-22-9

© 1974 World Inc., Waco, Texas, USA
© 1976 Oncken Verlag Wupertal und Kassel
© 1999 Amnis, LBDS

Latviskā izdevuma

Tulks Maiga Veilande
Korektore Sigita Hirša
Maketētājs Hermanis Fedjunovs
Mākslinieks Gints Veilands
Vāka mākslinieks Raivo Jutāns
Vāka foto Artūrs Martinsons

Izdevējs SIA „Amnis”
Iespiests Talsu tipogrāfijā
Tirāža 1000 eks.

Saturs

Priekšvārds.....	
Ievads.....	
1. Mūsu cerības pamats.....	
2. Spēks izturēt.....	
3. Dzīve ir dāvana.....	
4. Kā iemācīties panest bēdas.....	
Ciešanu biedra pēcvārds.....	
Desmit gadus vēlāk.....	

Priekšvārds

Katra cilvēka dzīvē var pienākt brīži, kad liekas, ka pasaule sagrūst pār mums. Šādi brīži ir kā mūsu ticības pārbaude. Tas, ko mēs esam citiem teikuši un sludinājuši, ienāk mūsu pašu dzīvē un skar mūsu emocijas ar daudz lielāku intensitāti. Un tad mums var sākt likties, ka Dievs mūs ir atstājis, Viņš mums vairs nepalīdz, un pat gaisma tuneļa galā nemaz vairs nav saskatāma.

Es šādus brīžus piedzīvoju 1993. gadā, kad pavisam negaidīti jauna slimība skāra manu mīļo dzīvesbiedri Ausmu, uzticamo palīgu visos manos pienākumos. Nupat kā bijām atgriezušies no skaista ceļojuma pa Svēto zemi, tā kopīgi nosvinot kopdzīves 25. gadadienu. Bet jau dažus mēnešus vēlāk pār mūsu dzīvi savilkās tumši sāpju mākoņi. Izmeklēšana, operācija un diagnoze, kas cilvēciski neatstāja nekādas cerības. Mūsu kopējās cerības mijās ar izmisumu, redzot slimības straujo attīstību. Sirds atteicās pieņemt to, ko prāts. Arī lūgšanas, ar kurām griezāmies pie Debesu Tēva, it kā palika bez atbildes. Gribējās vēl cerēt, taču skaidrāka un skaidrāka apjauta – Dieva griba nesakrita ar mūsu vēlēšanos. Drīz mana mīļā dzīvesbiedre tika aizsaukta Mūžībā. Mēs ar meitu palikām vieni ar savu neatbildēto cilvēcisko jautājumu „Kāpēc?”

Tādā tumšā savas dzīves brīdī es Vācijā sastapu savu draugu Eiropas Baptistu Federācijas ģenerālsēkretāru Karlu Heincu Valteru. Viņš stāstīja, ka arī viņa dzīvē ir bijis līdzīgs pārdzīvojums. Viņa 14 gadus vecais dēls pēkšņi ir saslimis ar leukēmiju un

pēc īsas slimības aizgājis no šīs dzīves. Un tad viņa rokās nonākusi kāda grāmatiņa angļu valodā, kas ir bijusi viņam par lielu stiprinājumu. Viņš šo grāmatiņu pārtulkojis vācu valodā un apsolīja atsūtīt arī man. Tieši caur šo grāmatu Dievs palīdzēja man atgūt dzīves garīgo līdzsvaru. Tā ir palīdzējusi līdzīgā dzīves situācijā arī Eiropas baptistu Federācijas bijušajam prezidentam Teo Angelovam.

Ar K. H. Valtera laipnu atļauju tulkošanai nu šī grāmatiņa ir pieejama arī latviešu lasītājam. Lai Dievs palīdz, ka tā kādam izmisuma brīdī varētu būt iepriecinājums un balsts.

Māc. Ilmārs Hiršs

Ievads

Šī grāmata ir attēlojums manai personīgajai cīņai ar nedziedināmas slimības realitāti, ar nāvi un bēdām pēc tam. Tā ir sarakstīta, balstoties uz manu iekšēju pieredzi. Jau gandrīz divus gadus desmitus es esmu mācītājs un man pietiekoši bieži ir bijis jābūt klāt bēdu un nāves drāmās. Bet tās vienmēr skāra citus. Es izjutu līdzjūtību, bet nekad nevarēju līdzī izjust bēdu patieso dziļumu. Lai kā arī nebūtu, nevienam no mums nav iespējams ļoti ilgi dzīvot šajā pasaulē, nekļūstot kādam par brāli ciešanās. Bēdu tumsa ap mani aizvien vairāk sabiezēja. Vispirms jau, kad es sēdēju pie sava mirstošā sievastēva gultas. Vēlāk tā mani skāra, kad nemanīti mūžībā aizgāja sieva vienam no maniem labākajiem draugiem. Bet „mans laiks” pienāca tikai tad, kad mana paša miesa un asinis, mana astoņgadīgā meita Laura Lue, saslima ar akūtu leukēmiju. Tikai tad es pats sastapos ar dzīves sāpēm, kas mums pietuvojas nāves noslēpumā.

Trīs no četrām sekojošām svētrunām ir dzimušas, gūstot šo pieredzi. Pēc diagnozes noteikšanas Laura Lue nodzīvoja vēl 18 mēnešus un 10 dienas. Tas bija tikai nedaudz ilgāk kā vidusmēra gadījumos. Trīs pirmās svētrunas ir radušās šajos mēnešos manā toreizējā draudzē Luisvillā, Kentuki štatā, ASV. Pirmo es sacīju vienpadsmit dienas pēc tam, kad bijām uzzinājuši par slimību. Otrā radās deviņus mēnešus vēlāk, kad piedzīvojām slimības pirmo pretsitienu. Trešā bija mana pirmā svētruna dažas nedēļas pēc Lauras Lues nāves. Trīs gadus vēlāk es Brodvejas baptistu baznīcā, Fort Vortā, Teksasas štatā, teicu ceturto no svētrunām. Tā sniedz plašāku

pārskatu par visu sēru norisi. Svētrunas veido grāmatas pamatdaļu. Tomēr esmu mēģinājis arī nedaudz ieskicēt situāciju, kādā tās tika teiktas.

Kā to varētu iztēloties, svētrunas ir izraisījušas visatšķirīgākās atsauksmes. Daži bija šokēti, jo es nepaturēju sevī apslēptas šaubas un iekšējo sacelšanos. Pavisam acīmredzot tika gaidīts, ka mācītājam ir jārūpējas par atbildēm un ne par jautājumiem. Kāds semināra profesors uzskatīja, ka trešā svētruna līdzinās ķecerībai. Tajā pašā laikā man daudzi ir likuši saprast, ka viņiem daži, pat ja ne visi, mani vārdi ir palīdzējuši.

Pagājušajos četros gados kopš šīs pieredzes gūšanas esmu saņēmis neskaitāmus lūgumus nosūtīt svētrunu kopijas citiem bēdu nospiešajiem. Daudzi ir apliecinājuši, ka viņiem tās ir palīdzējušas. Pozitīvās atsauksmes ir mudinājušas mani darīt svētrunas pieejamas plašākam cilvēku lokam.

Ilgāks laika posms man, no vienas puses, bija nepieciešams, lai spētu bez pārāk asām sāpēm dot šo materiālu tālāk. Lauztai sirdij līdzīgi kā lauztai kājai ir nepieciešams ilgs laiks, lai to sadziedētu, un pieskaršanās tūlīt pēc ievainojuma gūšanas nav izturama. No otras puses, man bija vajadzīgs laiks, lai noskaidrotu pats priekš sevis, kā es to visu „izdzīvošu”, kad par mūsu dzīves sastāvdaļu ir kļuvusi nāves klusēšana. Tas, ko es ekstrēmajās situācijās cīņā ar nāvi teicu, bija tik patiesi, cik vien es to toreiz varēju pateikt. Bet man vajadzēja arī pārbaudīt, vai šie uzskati turpina pastāvēt arī manā tālākajā dzīves laikā. Šodien es varu apliecināt, ka „pamats”, uz kā es toreiz balstījos, ir palicis nesatricināms arī zem turpmākās dzīves smaguma. Jā, es pat vairāk nekā jebkad esmu pārliecināts par to, ka bībeliskā cerība attēlo autentisku vīziju un reālistisku perspektīvu.

Nez vai ir iespējams pilnībā pateikties „cilvēciskajiem avotiem”, kas manu noslēpuma aptverto svētceļojumu pārvērta tajā, par ko tas man kļuva. Domu ziņā man īpaši ir palīdzējuši divi vīri: Džordžs A. Batriks un Gerhards von Rads ar savu komentāru par 1. Mozus grāmatu.

Ar neaprakstāmu iejūtību un atbalstu mani un manu ģimeni cauri šai ielejai ir nesusi Krešenthillas baptistu baznīcas draudze. Tas uz visiem laikiem paliks mūsu dzīvēs kā vērtīgs ieguvums. Tāpat arī mani kolēģi aizvien no jauna ir līdznesuši manu nastu. Kas tā bija par personīgu palīdzību! To pašu es varu attiecināt uz abiem ārstiem, kas drosmīgi mēģināja uzvarēt šo cīņu. Mans īpašais draugs un uzticības persona, Viljams E. Hills, man ārkārtīgi palīdzēja, sludinot aizvien un aizvien no jauna manā vietā, kad es uz to nebiju spējīgs, un visbeidzot arī ar savu svētrunu „Klusēšanas balss” Lauras Lues bērēs. Manai ģimenei īpaši lielu palīdzību sniedza mana sievasmāte un mana māsiņa. Abas toreiz dzīvoja Luisvillā. Par visiem vairāk man palīdzēja mūsu vienīgais palikušais bērns, mans dēls Rovans. Viņš nemitīgi ikreiz no jauna atsauc mani atpakaļ dzīvē un atbrīvoja mani no tā, ka manu tālāko dzīvi pārvaldītu kaps. Bet pirmā bija mana sieva Lue Anna, kas pāri katrai saprašanai drosmīgi panesa tumsu.

Kādā sarunā, īsi pēc diagnozes paziņošanas atklātībā, viens no draudzes

locekļiem man teica: „Tie no mums, kas nepazīst šādu tumšu gājumu, labprāt gribētu zināt, kā klājas kādam, kas to piedzīvo. Vai tu mums to vari pateikt?” Atbildei, protams, ir jābūt – jā un nē. Es varu dot tikai pavisam nelielu ieskatu no savas personīgās perspektīvas. Tas, ko es saku, ir tikai mēģinājums pateikt dažas no lietām, bet ne visas. Tas stāstīs par manu svarīgāko pieredzi tumšajā ielejā. Bet tam arī jāparāda, kur ielejā iespīd gaisma un kā atrast ceļu uz to.

Tā kā mēs visi reiz „iepažīstam sāpes, un mums tiek uzkrautas bēdas”, es ceru, ka šīs „Mīlestības pēdas”, kuras es atklāju tumsā, arī jūs sastapsiet savās bēdās.

Džons Kleipūls

1. Mūsu cerības pamats

Viņa bija starojoša un temperamentīga meitene, un dzīvesprieks viņā burtiski dzirkstīja, kad viņa tika pārcelta trešajā klasē. Šajā dienā, tā bija sestdiena, viņa bez tam piedalījās vēl divos pasākumos. No rīta viņa spēlēja vijoļu koncertā un tai pašā vakarā dejoja baletā.

Nākošajā dienā viņa likās esam nogurusi. Mēs to izskaidrojām ar pārlietu lielo aktivitāti iepriekšējā dienā. Bet nogurums vairs nepārgāja. Tad pietūka viena no kājas potītēm. Visbeidzot bērnu ārsts mums ieteica viņu aizsūtīt pie bērnu klīnikas speciālista. Pēc trijām dienām mums pateica diagnozi: leukēmija.

Tas bija trešdienā. Es biju tik nomākts, ka nemaz nemēģināju sludināt sekojošajā svētdienā. Bet pirmie medikamenti iedarbojās ātri. Laurai Lue drīz vien kļuva atkal labāk, jā, viņa pat atgriezās atpakaļ normālā dzīvē. Un tā vienpadsmit dienas pēc tam, kad es biju uzzinājis šo satraucošo diagnozi, es dalījos ar draudzi tajā, ko biju piedzīvojis pagājušajās dienās.

Romiešiem 8, 28 – 39

Mēs zinām, ka tiem, kas Dievu mīl, visas lietas nāk par labu, tāpēc, ka tie pēc Viņa mūžīgā nodoma ir aicināti. Jo, kurus Viņš sākumā nozīmējis, tos Viņš nolēmis

darīt līdzīgus sava Dēla tēlam, lai Viņš būtu pirmdzimušais daudzu brāļu starpā. Bet, kurus Viņš iepriekš nolēmis atpestīt, tos Viņš arī aicinājis; un, kurus Viņš aicinājis, tos Viņš arī taisnojis; bet, kurus Viņš taisnojis, tos Viņš arī apskaidrojis. Ko nu sacīsim par to visu? Ja Dievs par mums, kas būs pret mums? Viņš jau savu paša Dēlu nav saudzējis, bet to par mums visiem nodevis nāvē. Kā tad Viņš līdz ar to mums nedāvinās visas lietas? Kas vēl apsūdzēs Dieva izredzētos? Vai Dievs, kas mūs taisno? Kas mūs pazudinās? Vai Kristus Jēzus, kas ir nomiris, vēl vairāk, kas ir augšāmcēlies un ir pie Dieva labās rokas, kas arī mūs aizstāv? Kas mūs šķirs no Kristus mīlestības? Vai ciešanas, izbailes, vajāšanas, bads, plikums, briesmas vai zobens? Gluži kā rakstīts: „Tevis dēļ mēs ciešam nāvi augu dienu, mēs tiekam turēti līdzīgi kaujamām avīm.” Nē, visās šajās lietās mēs pārparim paliekam uzvarētāji tā spēkā, kas mūs mīlēja. Tāpēc es esmu pārliecināts, ka ne nāve, ne dzīve, ne eņģeļi, ne varas, ne tagadne, ne nākotne, ne spēki, ne augstumi, ne dziļumi, ne cita kāda radīta lieta mūs nevarēs šķirt no Dieva mīlestības, kas atklājusies Kristū Jēzū, mūsu Kungā!

Man nekad sludināšana nav viegli padevusies. Bet šorīt man tas ir vēl grūtāk nekā parasti. Pēdējās divas nedēļas man un manai ģimenei bija dziļu sāpju pilnas. Šajā laikā ārsti mūsu astoņgadīgajai meitai konstatēja akūtu leukēmiju. Mums bija ļoti ātri jāiemācās, kā pārvarēt šoku, ko radīja šis atklājums. Mēs nedrīkstējām arī sevi pakļaut briesmām tagad kļūt apātiskiem. Tieši pretēji, mēs bijām pārslogoti vairāk nekā jebkad. Mums bija tūlīt jāiemācās, kā orientēties uz mūsu slimo meitu, lai par spīti slimības ēnai mēs viņai palīdzētu turpināt iespējami normālu dzīvi.

Man atklāti jāatzīstas, ka mēs to spējām tikai daļēji. Piedzīvotais turpina mūs pārslogot arī vēl šobrīd. Tāpēc ir gandrīz neiespējami koncentrēties uz kaut ko citu. Jau tikai doma vien par svētrunu man kļūst mocība. Bet tā ir tikai viena no lietas pusēm. Jau sen man ir pārliecība, ka Dievs ar šādiem piedzīvojumiem grib mūs uzrunāt. Tāpat es ticu, ka Kristus draudzes būtību veido tas, ka ikviens līdzdala citiem, ko Dievs viņam ir teicis noteiktos piedzīvojumos. Ar to es negribu noliegt, ka nupat biju tumšā ielejā, kurā es gandrīz vairs nejutu Dieva tuvumu. Un tomēr ap mani nebija pilnīgi tumšs. Tur bija arī atsevišķas gaismas pēdas, Dieva mīlestības pēdas. Gribu jums pastāstīt dažas lietas par šīm gaišajām pēdām tumsā, kaut arī man tas ir vēl tik grūti. Bet negaidiet homilētisku meistarrunu. Šorīt es neesmu nekas cits kā jūsu sakautais un nospiestais brālis, kas klibojot atgriežas atpakaļ ģimenes lokā, lai jums pastāstītu kaut ko no tā, ko esmu iemācījies ārpusē – tumsībā.

Pirmais, kas man jums godīgi jāatzīst, var jūs nedaudz pārsteigt: es neesmu atradis nevienu atbildi uz pagājušo dienu grūtajiem jautājumiem. Kad es dzirdēju diagnozi, es aizgāju viens pats prom un raudāju. Es jautāju to pašu, ko līdzīgā situācijā

droši vien jūs tāpat būtu jautājuši. Kāpēc kaut kas tāds notiek? Kāpēc mazas meitenes saslimst ar leukēmiju? Kāpēc vispār ir tāda slimība kā leukēmija? Kāpēc pasaulē, kurai būtu jābūt Dieva radībai, pie tam tā dēvētā labā un visvarenā Dieva, ir slimības, sāpes un bēdas?

Šie jautājumi ir tikpat veci kā pasaule. Es esmu izšķirstījis Bībeli, meklējis teoloģijas grāmatās, esmu pārbaudījis savu atmiņu un kristīgo pieredzi, un es neko neesmu atradis, pilnīgi neko, kas viennozīmīgi atbildētu šos jautājumus. Nekas neapklusināja mokošo „kāpēc?” Es, protams, zinu standartatbildes uz ļaunuma un sāpju problēmu. Bet tās visas daudzus jautājumus atstāj neatbildētus. Līdz šodienai man nav izdevies kaut kur atrast apmierinošu atbildi uz visiem jautājumiem un pārdomām, kas saistās ar šādu tragēdiju. Paliek tā pati jautājuma zīme, kas sākumā, - nospiedošs noslēpums bez apmierinoša izskaidrojuma.

Es būtu negodīgs, ja neatzītu to jums un pats sev. No otras puses, būtu tikpat negodīgi, ja es beigtu šajā punktā. Tāpēc man ir jāatzīst, ka neesmu atradis pilnīgas atbildes uz saviem jautājumiem. Tā vietā esmu apzinājies trīs ļoti svarīgas lietas.

Kā pirmo es sapratu uzaicinājumu dzīvot tālāk, pat ja man nav nevienas atbildes vai arī uz maniem jautājumiem ir tikai kaut kāds viens apmierinošs skaidrojums. Arī Bībele vispirms mūs aicina dzīvot atklāti un ar pilnīgu intensitāti. Tikai pēc tam ir jāmēģina ar prātu izvērtēt un izskaidrot mūsu pieredzi.

Tā mūsu dzīve nemitīgi turpinās, un mēs īstajā laikā iegūstam nepieciešamās atziņas. Ja mēs turpretī vispirms gaidām līdz visu saprotam, lai sāktu dzīvot, tad viss top it kā sastindzis un mēs paši kļūstam nekustīgi.

Es to pamanīju pirmajās stundās pēc tam, kad biju izdzirdējis diagnozi „leikēmija”. Man momentā radās nežēlīgais jautājums „kāpēc?”. Taču es neatradu uz to nekādu atbildi. Bet man bija jātiek galā ne tikai ar šo mokošo jautājumu. Tur bija arī mana mazā meitiņa, kura bija slima un kuras ārstēšana bija tūlīt jāuzsāk. Tur bija mana sieva, kurai bija nepieciešams mierinājums, spēks, un mans dēls, kuram bija skaidri jāparāda, ka arī viņš ir mums svarīgs. Vai es būtu varējis novērsties no visām šīm nepieciešamībām un pateikt: „Tik ilgi, kamēr es nebūšu atradis apmierinošu atbildi, es nepakustināšu ne pirkstu!”? Tā būtu bijusi noziedzīga manu pienākumu atstāšana novārtā. Vienlaicīgi es sev būtu aizsprostojis ceļu, kuru ejot es varētu iegūt jaunas atziņas.

Kāds amerikāņu autors raksta: „Cilvēks var pārstāt domāt, bet ne dzīvot.” Šajā izteicienā slēpjas viss Bībeles ritms. Pamatuzdevums ir dzīves tieša un konkrēta veidošana, un primārais nav spēt aptvert sakarības abstraktos domu tēlojumos. Pārdomām par dzīvi ir jābūt tikai pēc pirmās pieredzes. Atziņu mēs gūstam reizē ar mūsu dzīves pieredzi un pēc tās.

Pirms daudziem gadiem filozofs Dekarts apsēdies aizkrāsnē. Viņš nolēmis pārdomāt dzīvi, pirms uzsāk kaut ko darīt. Beigās viņa atziņa bija: „Es domāju, tātad es esmu.” Ar to viņš ielika pamatus visai mūsdienu rietumu pasaules domāšanai. Tā bija fatāla kļūda, jo ar to viņš sagrozīja patiesās attiecības starp dzīvi un domāšanu un

iejūdzta zirgu ratos ačgārni.

To pašu kļūdu izdarīja Ādams un Ieva Ēdenes dārzā. Dievs bija nolīcis viņu priekšā radību visā tās pilnībā un skaistumā kā svētku galdu un ielūdzis viņus to baudīt. Viņiem bija pietiekami ēdiena, dzēriena un darba. Citiem vārdiem sakot, viņiem bija jādzīvo ar pilnīgu nodošanos. Bet tā vietā, lai nodotos dzīves pilnībai, viņi gribēja atklāt ļauna un laba atziņas koka noslēpumu, visu lietu izskaidrojuma simbolu, kas pienācās tikai un vienīgi Dievam. Citiem vārdiem, viņi gribēja zināt atbildes pirms pirmās dzīves pieredzes. Bet Dievs bija noteicis, ka atziņa aug un ir iegūstama pieredzē.

Mēģinājums izprast dzīvi, pirms to sāk dzīvot, vienmēr noved strupceļā. Teikuma „Es domāju, tāpat es esmu” vietā Dekartam no savas aizkrāsnes būtu vajadzējis teikt: „Es esmu, tāpēc es domāju.” Šajā secībā ir jānotiek dzīvei un domāšanai. Mēs vienkārši nesaņemam vispirms atbildes, lai pēc tam dzīvotu šo atbilžu gaismā. Mums ir jāuzdrīkstas dzīvot, sastapt lietas, kas saistās ar dzīvi, un jāveido pieredze, lai pieredze ir skolotāja, kas mums palīdz izprast dzīvi. Kad mēs gūstam atziņas, tad tas notiek, balstoties uz pieredzi, un ne otrādi.

Šī bībeliskā vadlīnija man pēdējā nedēļā, kad es pēkšņi iekritu šajā dziļumā, ir patiešām palīdzējusi. Tā vietā, lai laužītu galvu un nemitīgi gudrotu par mokošajiem jautājumiem, es ar pilnu sparū nodevos tagadnes problēmām, kas stāvēja mūsu priekšā. Man bija jādzīvo tālāk cerībā, ka es reiz saņemšu atbildi uz saviem jautājumiem. Bībele man nedevis nekādu atbildi, bet tā mani izaicināja skatīties situācijai acīs un doties tumsā.

Otrais, ko man mācīja Bībele un mana ticība, bija brīdinājums sargāt sevi no virspusējības, ātriem spriedumiem un pārsteidzīgiem lēmumiem. Ja Bībele kaut ko saka par mūsu dzīvi, tad to, ka mūsu dzīve ir dziļš un daudzslāņains noslēpums. Tieši tāpat kā aisbergs virspusē atklāj tikai pavisam niecīgu daļiņu no sava patiesā lieluma, tā arī aiz visiem notikumiem slēpjas vairāk, nekā pirmajā mirklī ir redzams. Tas vienmēr ir vairāk nekā tas, kas ir „acu priekšā”. Bībele mūs neatlaidīgi brīdina pārāk ātri neteikt: „Tas ir ļauns.” – „Tas ir labs.” – „Tas ir bezcerīgi.” – „Tās ir beigas.”

Šis pasargāšanas veids man pēdējā nedēļā ir bijis ļoti nepieciešams, jo mans pirmais kārdinājums bija ļauties apgalvojumiem: visas sāpes rada ļaunais, slimība ir liktenis, leikēmija nozīmē drošu nāvi. Ar to arī viss būtu bijis zaudēts. Bet Bībeles liecība man lika vēlreiz pārdomāt, jo tā man saka: „Pagaidi mirkli. Ne vienmēr var spriest par notikumiem pēc pirmā acumirkļa, tāpat kā pēc iesaiņojuma vienmēr nevar spriest par pakas saturu. Esi pacietīgs. Ļauj notikumiem ritēt savu gaitu. Dievs vēl nav beidzis strādāt. Kas zina, kā viss vēl var attīstīties.”

Man daudz palīdzēja stāsts no Vecās Derības par Jāzepu un viņa grūto dzīvi. Cauri šim stāstam vijas divkārs sarkans pavediens. Ārējie notikumi vispirms rada maldīgu priekšstatu par dziļākajām patiesībām, kas stāv aiz tiem. Jāzeps, piemēram, savā jaunībā bija tēva priviligiētais un izlutinātais dēls. Tas, ko viņa brāļi varēja saskatīt viņā un viņa sapņos, bija nepanesama augstprātība. Bet Jāzepam bija

apslēptas vadītāja spējas. Tas, ko viņa brāļi pārprata un uzskatīja par kaut ko sliktu, patiesībā bija viņa ārkārtējās apdāvinātības pirmās iezīmes.

Brāļu naidis noveda pie tā, ka viņi pārdeva Jāzepu Ēģiptes gūstā un līdz ar to dabūja tālu prom no sevis. Šāds izturēšanās veids ietver sevī visas ļaunuma iezīmes. Bet palūkojieties, kāds ir rīcības iznākums. Ēģiptes verdzības grūtības veidoja Jāzepa rakstura iezīmju tik pozitīvu attīstību, kāda tā varbūt nekad nebūtu bijusi iespējama, ja būtu turpinājusies viņa lutināšana pie vecā tēva. Pat vēl vairāk, brāļu ļaunā rīcība nostāda Jāzepu pozīcijā, kas gadu desmitus vēlāk pasargā ģimeni no bada nāves.

Vienmēr, kad lasu šo stāstu, tas man atgādina par šādu piedzīvojumu noslēpumaino dziļumu. Tas mani mudina spiest uz bremzēm, kad pārsteidzīgi gribu kaut ko apzīmēt kā labu, ļaunu, sliktu vai bezcerīgu. Kā lai es savā aprobežotībā atklāju notikuma patieso jēgu?

Pirms pāris gadiem par „labu” sauca vienkārša strādnieka laimi, kad viņš loterijā bija vinnējis lielo laimestu un vienas nakts laikā bija kļuvis bagāts. Bet tieši pirms pāris dienām es nejauši izlasīju, ko pēkšņā bagātība ir izraisījusi šī vīrieša dzīvē. Viņš zaudēja prieku par savu darbu. Šķirts no savas sievas un attālinājies no bērniem, viņš šodien bez kādiem aplinkiem teica: „Šodien es dienu, kurā vinnēju naudu, uzskatu par savas dzīves tumšāko dienu.” Līdzīgi arī es tieku kārdināts apgalvot, ka sirdslēkmi rada ļaunais un ka tā ir kaut kas briesmīgs, pilns tumsas. Kāds amerikāņu dzejnieks un skolotājs ir sarakstījis veselu grāmatu par to, kā sirdslēkme kļuva viņam par svētību, par jaunu sākumu viņa stresainajai dzīvei, tā atspēkodams manus aizspriedumus.

Ar to es gribu pateikt, ka Bībele mūs pamatoti brīdina no virspusējas dzīves un acumirkļa spriedumiem. Tā mums skaidri atgādina, ka izmisums vienmēr ir saistīts ar pašpārliecinātību. Kā mēs varam zināt, kas slēpjas aiz lielā „ne tagad”? Kā mēs varam zināt, ka pašreizējais ļaunums nenes sevī apslēptu svētību?

Tās ir atziņas, ko esmu guvis līdz šim attiecībā uz manu mazo meitu. Es neesmu izmisis par viņas nākotni. Arī viņas īpašo situāciju es neapzīmēju kā bezcerīgu. Kāpēc gan lai viņa nebūtu pirmā, ar kuru izdotos tik ilgi gaidītā iespēja izārstēt leukēmiju? Dievs var viņu dziedināt. Vai arī Viņš, ņemot to pie sevis, var mūsu dzīvēs darīt kaut ko lielisku, ko mēs vēl nesaprotam. Katrā ziņā Dieva vārds man atklāj dziļas visdažādāko iespēju perspektīvas, kas man ļauj, pat pavēl gaidīt uz to Kungu un būt pacietīgam, pirms es aprobežojos ar kādu pieredzi vai aizslēdzu sev cerības durvis. Izmisums rada tikai un vienīgi pretenzijas. Tas turpina augt par to, ko garantē fakti. Kas es esmu, ka gribu dogmatiski spriest par vēl nebeigušos pieredzi?

Šāds atgādinājums par dzīves dziļākajiem noslēpumiem ir vērtīga dāvana. Tomēr man ir tāds iespaids, ka lielākā dāvana ir Dieva attēls, kas parādās visos notikumos Dieva vārdā. Tas ir pamats pozitīvai cerībai iepretī pretenzijas radošam izmisumam. Līdz ar to kristīgā ticība iet vēl tālāk. Tā veido Dieva attēlu, no kura mēs varam sagaidīt labo. Mums ir pamats cerībai, kas balstās Dievā un neatstāj mūs neitrālus, kad runa ir par nākotnes iespējām.

Es nevēlos un nevaru šobrīd veidot tālāk pilnīgu teoloģisku tragikas apcerējumu. Tomēr ir skaidras divas patiesības par Dieva būtību. Pirmā īstenība ir tā, ka Dievam nav svešs ļaunums, rūpes un bēdas. Citu reliģiju dievi, šķiet, apmierināti lidinās kaut kur citā pasaulē virs mākoņiem. Bet ne Bībeles Dievs. Vecajā Derībā Viņš aizvien no jauna ienāk cilvēka dzīvē. Kad laiks bija piepildīts, Viņš sūtīja savu Dēlu. Viņš sūtīja to cilvēka izskatā, lai Viņš absolūti un pilnīgi dzīvotu starp mums. Viņš, Dieva Dēls, nekad nemēģināja izbēgt dzīves briesmām un sāpēm. Apustuļu ticības apliecībā vienīgais darbības vārds, kas raksturo Jēzus ceļu, ir „ciest”. Starp izteicieniem „ieņemts no Svētā Gara, piedzimis no jaunavas Marijas” un „krustā sists, nomiris un aprakts” ir tikai viena rinda: „cietis zem Poncija Pilāta”. Dieva Dēls, vārds, kas bija tapis par miesu, bija sāpju vīrs, un Viņam nebija svešas bēdas. Viņā Dievs ir pienācis mums pavisam tuvu un personīgi saprot dzīves cīņu.

Es un mana ģimene, mēs jūtamies cieši saistīti ar cilvēkiem, kas dalās ar mums līdzīgā pieredzē. Dievs, kas nāca pie mums caur Kristu, ir izveidojis tādas pat personīgi tuvas attiecības. Otrā pasaules kara laikā kāds mācītājs tika ataicināts pie ģimenes, kas tikko kā bija saņēmusi ziņu par sava vienīgā dēla nāvi. „Es gribu zināt, kur bija Dievs, kad mans dēls tika nonāvēts!” tēvs sāpēs un niknumā sauca. Tikai pēc ilgākām pārdomām mācītājs klusi teica: „Es domāju, tur, kur Viņš bija, kad tika nonāvēts Viņa Dēls.” Šiem vārdiem bija revolucionārs iespaids uz vīru, jo tie ievēda Dievu kā viņa līdzcietošu biedru no tālienes tuvumā.

Šī tiešā tuvā saistība man pēdējās dienās ir nozīmējusi vairāk, nekā es spēju aprakstīt. Kad es redzēju mana bērna ciešanas un pats bezspēcīgi stāvēju blakus, es domāju: „Tu to neizturēsi.” Bet tad man prātā nāca doma – ko Dievs bija izturējis ar savu bērnu. Pēkšņi es ilgāk vairs nebiju viens. Man bija kāds līdzbiedrs, kas man teica: „Es tevi saprotu; ak, cik labi es tevi saprotu. Redzi, arī man bija jānoskatās sava bērna ciešanās. Es zinu, ko tas nozīmē.” Ticiet man, tur ārā, tumsā palīdz šāda izprotoša klātbūtne.

Otra lieta, kas man kļuva skaidra, ir tik raksturīga Bībeles Dievam: tas ir tas, ko Viņš darīja, lai uzvarētu ļaunumu pasaulē. Viņš ne tikai noskatījās sava bērna ciešanās. Viņš nesa savu bērnu cauri ciešanām, jā, pat cauri nāvei. Viņš uzņēmas Viņa sāpes un deva tām jēgu. Jēzus augšāmcelšana no mirušajiem ir ne tikai lielākais notikums Dieva vārdā, bet arī pamats mūsu cerībai, piedzīvojot traģēdijas. Šeit mums ir Dieva atbilde uz visiem uzbrukumiem, ko pret mums vērs ļaunā spēki. Viņš spēj mūs izvest tiem cauri. Viņš var mūs uzmodināt no nāves un līdz ar to ļaunumu pārvērst par pretējo.

Tas ir tas, ko es – jūsu grūti panesamais brālis – gribēju jums šodien līdzdalīt. Man nav atbildes uz jautājumu, kāpēc tas tā notiek vai kāpēc tas ir mūsu pasaulē. Es vienīgi esmu ieguvis bībelisku perspektīvu, kas mani mudina drosmīgi doties uz priekšu un neapmaldīties intelektuālos spriedelējumos. Esmu aicināts dzīvot, lai nonāktu pie atziņas, un ne meklēt atziņu, lai tad dzīvotu. Es sapratu brīdinājumu nekļūt virspusējam vai, balstoties uz pirmajiem notikumiem, neizdarīt pārgrus

secinājumus. Īstenība ir dziļa, tā ir laika saistīta un paliek noslēpumu pilna. Kā gan es kaut ko varu apzīmēt par labu, ļaunu vai cerību pilnu, ja tas vēl nav beidzies? Izmisums rada pašpārliecinātību.

Vislabākais ir tas, ka es esmu saņēmis vīziju no Dieva, ka man ir pienācis tuvu caur savu Dēlu, lai saprastu mani. Es esmu mācījies izprast, ka šis Dievs ir pietiekami spēcīgs un Viņam ir pietiekami daudz iespēju, lai izturētu sliktāko, ko ļaunais var izdarīt. Jā, Viņš pat no tā vēl spēj izveidot savu labāko. Tā ir taisnība, ka es nevaru piedāvāt nevienam atbildi, kas visu padarītu vienkāršu un pareizu. Bet es esmu ieguvis savā tumšajā ceļā gaismu, lai ietu tālāk, lai spētu pateikties un atkal cerēt. Tas ir arī tas, ko es ar Dieva palīdzību gribu turpināt. Es gribu visu šo pieredzi ielikt Dieva rokās, gaidīt uz Viņu un būt pacietīgs. Un es nespēju iztēloties, ka varētu tikt pievilts.

Šajā nedēļā mani dziļi aizkustināja doktora Džordža Batriha vērojums par Nāves jūru. Es aizvien no jauna esmu izmantojis Nāves jūras salīdzinājumu ar Ģenecaretas ezeru par piemēru savās svētrunās. Nāves jūra esot mirusi, sāļa un tajā nespējot dzīvot neviena zivs, turpretī Ģenecaretas ezerā ūdens esot sveigs, dzidrs un zivju pārbagāts. Tas ir tādēļ, ka cauri Ģenecaretas ezeram plūst Jordānas upe, kas ietek Nāves jūrā. Nāves jūrai nav noteces. Doktors Batrihs apstiprina šo salīdzinājumu. Dzīvi gūst lūdzot. Bet tad viņš turpina un norāda uz faktu, par ko es nebiju padomājis. Viņš apgalvo, ka Nāves jūrai ir gan notece, proti, „uz augšu”, gaisā. Gadsimtu ritējumā, kamēr Nāves jūra bija vienīgi saules apspīdēta, tajā un ap to ir izveidojušās potaša krātuves. Potašs, kas ir mākslīgā mēslojuma galvenā sastāvdaļa, ir ūdens cita veida sastāvs, kurā spēj dzīvot zivis. Kā liecina lietpratēju pētījumi, Nāves jūras krājumi būtu pietiekoši, lai pēc šīs vielas attiecīgas sajaukšanas tā apgādātu ar mēslojumu visu zemeslodes platību vismaz uz pieciem gadiem.

Tas nozīmē – dzīvība nekad nebeidzas ar pilnīgu nāvi. Ja nav nevienas citas „noteces” kā vienīgi pilnīgā bezcerībā pievērsties debesīm, tad arī šāda izeja var būt pozitīva, jo no tās brīnumainā kārtā var rasties jauna dzīvība.

Līdz ar to mans lēmums ir: es gribu darīt, ko es spēju, lai paliktu šajā situācijā atklāts un cerību pilns, un uzticēt savu nastu debesīm. Un es esmu drošs, pavisam drošs, ka no tā izaugs kāda dzīvības forma, arī ja tas varbūt būs tikai „potašs”. Tas atstās pēdas, un kā zīme aiz tā paliks kas labs.

2. Spēks izturēt

Nākamie deviņi mēneši pagāja gandrīz normāli. Lauras Lue dzīve, izņemot to, ka bez asins analīzēm vēl bija ikdienā lietojamie medikamenti un ikmēneša kaula smadzeņu punkcija, bija gandrīz tāda pat kā agrāk. Viņai bija labi panākumi trešajā skolas gadā, turpinājās vijoles un baleta stundas. Un līdz ar to mums radās dažādas jaunas cerības. Vai viņa bija dziedināta? Vai ārstu pirmā diagnoze bija izrādījusies nepareiza? Mēs cerējām.

Bet tieši Lieldienu svētdienā viņa pamodās ar spēcīgām sāpēm. Viņas acis bija aizmākušas. Visā ķermenī viņa izjuta sāpes. Pirmdienā mēs atkal bijām bērnu klīnikā. Tas bija akūts slimības uzliesmojums. Pamazām viņas ķermenis bija kļuvis imūns pret medikamentiem. Bija sasniegts punkts, kurā slimību vairs nevarēja kontrolēt. Pēc desmit mēnešiem ciešanu dienām sāka iedarboties jaunās zāles. Laurai Lue sākās jauna slimības regresijas fāze. Sekojošās domas ir radušās grūtajā slimības mazināšanās laikā.

Jesajas 40, 27 – 31

Kāpēc tu, Jēkab, un tu, Izraēl, domā: „Mans ceļš ir tam Kungam apslēpts, manu likteni Dievs neievēro?” Vai tu to nezini, vai tu to nesi dzirdējis? Mūžīgais Dievs ir tas Kungs, kas radījis zemes galus. Viņš nepiekūst un nenogurst, Viņa gudrība ir neapverama. Viņš nogurušiem dod spēku un spirtumu, nesamaņā kritušiem atjauno apziņu visā pilnībā. Jaunekļi piekūst un pagurst, un jauni vīri sabrūk, bet, kas paļaujas uz to Kungu, tie dabū jaunu spēku, tā ka viņiem aug jaunas spārnu vēdas kā ērgļiem, ka viņi skrien un nepiekūst, ka viņi pārvietojas un nenogurst.

Pēdējās divas nedēļas man un manai ģimenei bija jauns posms tumšā ceļa gājumā. Konkrētāk sakot, mēs piedzīvojām, ka ēnas, kas pār mums klājās pagājušā

vasarā, ir mūs atkal panākušas. Toreiz mēs uzzinājām diagnozi, ka Laurai Lue ir akūta leukēmija. Kad bija noteikta diagnoze un uzsākta terapija, viņa reaģēja uz to ļoti pozitīvi. Sekojošos deviņus mēnešus viņa dzīvoja gandrīz normālu dzīvi. Ārsti to sauc par remisiju, pārejošu slimības samazināšanos. Mūsu domās tas, saprotams, vairoja vietu nedrošām cerībām. Es sevi pieķēru domājot, ka diagnoze varbūt ir nepareiza un Laura Lue, par spīti visam, turpinās dzīvot tālāk. Es rēķinājos arī ar iespēju, ka Dievs viņu, iespējams, ir pilnībā dziedinājis. Par to biju lūdzis es un simtiem citu cilvēku. Es zinu, ka kaut kas tāds ir iespējams.

Bet visi vājie apsvērumi sabruka vienā dienā, un tas bija tieši Lieldienu svētdienā. Laura Lue pamodās četros no rīta ar sāpēm, kas mūs atkal aizveda atpakaļ uz slimnīcu. Slimības atkāpšanās bija beigusies. Viss bija jāsāk no sākuma. Tas, protams, nenozīmēja medicīniskās palīdzības beigas. Tas arī nebija mirklis, no kura vairs nebūtu nekāda atpakaļceļa, katrā ziņā ne cerībai. Bet nav arī noliedzams, ka tas mūsos izraisīja dziļu vilšanos. Mēs tagad nojautām slimības bīstamību un to, kas mums vēl stāv priekšā.

Kad iepriekšējā vasarā viss aizsākās, es, kancelē stāvēdams, līdzdalīju jums kādas lietas, kas saistījās ar pirmo dienu tumsu. Es to darīju, balstoties uz manu izpratni par draudzi, proti, ka mēs esam liela ģimene – brāļi un māsas Jēzū Kristū. Tāpēc arī viena liktenis skar mūs visus. Plašāk skatoties, es cita starpā saredzu savu uzdevumu izskaidrot mūsu dzīves notikumus to reliģiskajā saistībā. Mana pārliecība ir, ka Dievs runā uz mums caur vēsturiskiem notikumiem. Tāpēc es nevaru vienkārši pārkāpt pāri tik redzamam un iezīmīgam mūsu dzīves notikumam. Man bija jāuzdrīkstas jums pateikt, ko esmu uzzinājis šajā tumšajā ceļā un ko tas man nozīmēja.

Šorīt mani uz to mudināja līdzīgi iemesli. Es pavisam noteikti negribu izvirzīt sevi un savu personīgo situāciju priekšplānā. Tāpat es negribu kādu nevajadzīgi noslogot vai ievilkt situācijā, kas neskar viņu personīgi. Fakts tomēr ir, ka tā ir mana situācija šorīt. Jaunā krīze mani pēdējās nedēļās ir pilnīgi paņēmusi savā varā. Man vienkārši nav cita ko teikt. Bet es zinu, ka daudzi no jums vēlas dalīties manā pieredzē.

Viens no maniem labākajiem draugiem šajā nedēļā teica: „Zini, mēs visi jautājam sev, kas gan jums ir jāpiedzīvo un jāizjūt. Jo īpaši tas skar tos no mums, kam līdz šim nav bijis jāiet cauri līdzīgai pieredzei kā jums. Un, esot pavisam godīgi, mēs sev jautājam, vai šādā ekstrēmā situācijā ticība tiešām palīdz. Vai visas runas par ticību un Dievu tiešām sniedz palīdzību?”

Šie vārdi mani ne mazākajā mērā nesamulsināja. Tie tikai skaidri parāda skepsi, kāda ir vairumam no mums attiecībā uz ticības īstenību. Turklāt mēs izturamies tā, it kā būtu dziļi ticīgi. Mēs pievienojamies draudzei un pārņemam reliģisko vārdu krājumu. Bet, kad pēkšņi mums zūd pamats zem kājām kā man, tad mēs sev godīgi un bez kādiem nosacījumiem jautājam, kāda gan nozīme ticībai šādā situācijā.

Es piesardzīgi gribu līdzdalīt savus jautājumus un pārrunāt tos ar jums, cik vien labi es to šorīt spēju. Saprotiet to, lūdzu, kā manu personīgo liecību. Kad es to daru, es gribu to darīt kā vienkāršs cilvēks un ne kā teologs, kas es esmu pēc profesijas. Varbūt jums ir grūti akceptēt, ka es kā ordinēts garīdznieks daru to no kanceles. Varbūt jūs arī domājat, ka man aiz atbildības pret kristietību vajadzētu noklusēt zināmas patiesības, vienalga, vai tās var vai nevar attiecināt uz mani. Taču tas nepavisam nav mans nodoms. Es arī esmu tikai cilvēks un biju tāds, pirms es kļuvi par mācītāju. Bez tam es jau daudz agrāk, ilgi pirms es atklāju kristietības patiesību, izšķīros jebkurā gadījumā būt godīgs. Tāpēc es nerunāju, lai aizstāvētu sevi. Es gribu runāt par savu iekšējo cīņu un tumsu, kurā es pēdējās divās nedēļās no jauna tiku ieegrūsts. Turklāt, stāstot par šīs tumšās ielejas dziļumiem, es gribu būt cik vien iespējams godīgs.

Rodoties jautājumam, vai ticība patiešām palīdz, zūdot pamatam zem kājām, tas ir saistīts ar diviem priekšnosacījumiem. Pirmais ir noteiktas gaidas, cerības, ko mēs šādā krīzes situācijā saistām ar ticību. Otrs ir noteikts priekšstats par Dievu, ar kādu dodamies ielejas tumsā. Tas, kā reaģējam smagos brīžos, ir būtiski atkarīgs no šiem faktoriem. Tāpēc atļaujiet man atsevišķi iedziļināties katrā no tiem, balstoties uz manu paša situāciju.

Pirmais jautājums: ko mēs gaidām no ticības? Man ir iespaids, ka daudzi cilvēki ir kļuvuši par nepareizu solījumu upuriem. Tas notiek, balstoties vai nu uz saviem pieņēmumiem vai mācītāju vai teologu sajūsminātiem izteikumiem, kas atsevišķus piedzīvojumus pārveido pamatprincipiālā apgalvojumā. Ja šādas cerības nepiepildās, rodas vilšanās un zūd ilūzijas. Tā notika ar C. S. Levi, spējīgu angļu zinātnieku, kas, manā skatījumā, pieskaitāms pie ievērojamākiem divdesmitā gadsimta kristiešiem. Viņš bija pārliecināts ateists. Vēlāk viņš pārliecinājās par kristīgās ticības patiesīgumu un kļuva par vienu no nozīmīgākajiem tās interpretētājiem. Līdz piecdesmito gadu vidum Levis bija māceklis. Tad viņš apprecēja Džoju Dāvidmani, kas arī bija atgriezies pie kristietības tikai tad, kad jau bija pieaugusi. Viņam bija jāpiedzīvo, ka viņa sieva nomira no vēža, un tas tikai pēc triju gadu ilgas laulības. Nelielā grāmatiņā – „A Grief Observed” – viņš pēc tam attēlo savu pieredzi. Viņš sāk ar to, ka atklāti atzīst, cik vispirms ir bijis vilšes par savu ticību. Grāmatas beigās viņš sev raksturīgajā īpaši iespaidīgajā veidā nonāk pie secinājuma, ka vilšanās cēlonis ir bijušas nepareizas, nepamatotās cerības un nevis viņa pieredze. Viņš konstatē, ka ir devies ielejā ar pavisam konkrētiem priekšstatiem par to, kam ir jānotiek. Kad tas nenotika, vilšanās viņu padarīja gandrīz neredzīgu pret to, kas notika patiesībā.

Pagājušajās divās nedēļās es daļēji iepazīnu pazīstamā apsolījuma (Jesajas 40) palīdzību – „bet, kas uz to Kungu paļaujas, tie dabū jaunu spēku, tā ka viņiem aug jaunas spārnu vēdas kā ērgļiem, ka viņi skrien un nepiekūst, ka viņi pārvietojas un nenogurst.” Te mums ir darīšana ar konkrētu dievišķās palīdzības apsolījumu cilvēkiem. Svarīgi ir, ka palīdzība mums tiek aprakstīta trīs dažādās formās, kas nevar

tikt vienlaicīgi gaidītas ikvienā situācijā. Šim faktam ir izšķiroša nozīme, ja gribam tikt pasargāti no nepareizām cerībām.

Piemēram, šeit ir dots solījums, ka Dieva spēks var izpausties sava veida ekstāzē, kas kādam dod spēju „pacelties kā ērglim”, lai tad lidotu vēl nekad nepazīta spēka pilnības augstumos. Tā noteikti ir patiesa garīgās pieredzes dimensija. Es pietiekami bieži esmu izjutis šādus bagātības, slavas un prieka mirkļus. Bet, ja kāds no tā secina, ka tas ir vienīgais veids, kā Dievs ļauj cilvēkiem piedzīvot Viņa spēku, tad tas izjutīs dziļu vilšanos, tiklīdz būs jāpārvar līdzīgi tumsas brīži kā man pēdējā laikā.

Pēdējās divās nedēļās mūsos nebija ne miņas no ekstāzes pēdām. Kā gan varēja būt citādāk? Laura Lue šajās nedēļās cieta vairāk kā jebkad agrāk. Ik pa laikam viņas acis bija aizmākušas. Ikviena ķermeņa daļa šķita sāpam. Katru nakti es biju pie viņas, izņemot vienu nakti, kad viņa bija slimnīcā. Dažas no šīm naktīm viņa nespēja nogulēt ilgāk par 30 minūtēm nepamodusies.

Šādā situācijā – pie sava vaidošā bērna gultas, kad liekas, nakts nekad nebeigsies – ekstāze ne tikai neiederētos, bet būtu vienkārši neiespējama. Izņemot vienīgi, ja kāds ir bezjūtīgs fantast. Es zinu, ir cilvēki, kas domā, ka ticība visu padara vieglāku. Viņi apgalvo – tie, kas lūdz, nonākot dievišķajā gaismā un stāvot pāri problēmām, līdz tās kļūst mazas un nenozīmīgas. Es tam neticu. Cilvēka dzīvē ir mirkļi, kad šāda veida pacelšanās augšup ir ārpus realitātes. Ja tiek atpazīts tikai šāds Dieva spēks, tad ir pamats tumsā justies pieviltam un atstātam. Dievs šādās situācijās nenāk tādā veidā.

Otrkārt, Jesaja apraksta Dieva spēku ar vārdiem, kas attēlo aktīvu darbību: „Viņi skrien un nepiekūst.” Arī tas ir svarīgs garīgās pieredzes raksturojums. Tā ir inspirācija, sākot kādu noteiktu uzdevumu, risinot problēmu vai turpinot kādu uzdevumu. Arī šis spēka veids man ir pazīstams. Cik bieži tas mani ir mudinājis un stiprinājis darīt kādu uzdevumu vai „darboties, kamēr vēl ir diena, jo nāk nakts, kad neviens vairs nevar strādāt.” Bet vēlreiz, arī tas nav vienīgais ceļš, kā mēs varam iepazīt Dievu. Ja tas tā būtu, tad mūsu dzīves ielejas kļūtu tikai par vilšanās vietu. Biežāk, nekā mēs domājam, ir situācijas, kurās mēs neko, pilnīgi neko nevaram izdarīt.

Tā tas bija arī naktīs pie Lauras Lue gultas. Nevienas iespējas izbēgt attālinoties, nevienas iespējas nodoties aktīvai darbībai. Mēs darījām visu, ko zinājām. Nebija ceļa, ko mēs nebūtu gājuši, kas būtu ticis izlaists. Un, neskatoties uz to, viņa gulēja mūsu priekšā, raudāja, un problēma nebija atrisināta. Ja es būtu lūkojies pēc Dieva atbildēm vai būtu gaidījis priekšlikumus, ko es vēl varētu darīt, lai atrisinātu problēmu, es atkal būtu piedzīvojis līdzīgu vilšanos. Nebija nekādas iespējas atrisināt problēmu ar varu. Vienkārši nebija vietas, lai „skrietu un nenogurtu”.

Par laimi, ir vēl cits Dieva spēka apsolījuma veids. „Viņi ies un nekritīs, tie nezaudēs samaņu.” Esmu drošs, ka tiem, kas mīl iespaidīgus notikumus, tas patiešām skan pieticīgi. Kurš gan grib lēnām iet uz priekšu, tiekties tālāk centimetru pēc

centimetra, tik tikko vēl esot pie samaņas, esot tuvu ģībonim. Tas sevišķi neizklausās pēc slavas pilnas garīgas pieredzes. Bet tajā tumsā, kur es biju, tas bija vienīgais apsolījuma veids, kas precīzi iederējās situācijā. Kad nav vairs iespējas bēgt, kad izeju nesniedz aktivitāte, kad vienīgi soli pēc soļa iespējams meklēt savu ceļu, tad vēsts par Viņa palīdzību, kas dara iespējamu iet nesabrūkot, ir patiešām laba vēsts. Tad tas skar ne tikai paša situāciju, bet trāpa arī lielāko grūtību vidū – proti, spēt izturēt līdz galam, palikt pacietīgam un nepadoties vienā vai citā veidā.

Pēdējās divās nedēļās, redzot Lauras Lue ciešanas, visgrūtāk man bija bezspēcīgi un gandrīz samaņu zaudējušam stāvēt turpat blakus. Ja tikai būtu bijis iespējams kaut ko darīt, viss būtu bijis vieglāk – bet šīs iespējas nebija. Es varēju vienīgi palikt pie viņas gultas, pasniegt viņai malku ūdens un turēt viņas roku, lai viņa būtu pārliecināta, ka nav viena. Gandrīz nebeidzamās nakts stundas reizēm nebija vairs izturamas. Šādā piespiedu stāvoklī aicinājums „iet un nesabrukt” ieguva nepārspējamu nozīmi.

Daži cilvēki domā, ka Jesajas vārdu secībai vajadzētu būt otrādi. Dieva palīdzības augstākajai formai vajadzētu būt ekstāzes pilnam spēkam. Viņi saka: „Vispirms tu ej, tad skrien un visbeidzot tu pacelies spārnos kā ērglis.” Bet es esmu pārliecināts, ka rakstītājs, rakstot apsolījumus, zināja, ko dara. Mūsu dzīves tumšajos brīžos grūtākais nav pacelties spārnos un aizskriet prom. Daudz grūtāk ir izturēt šos grūtos laikus. Arī tad, kad, par spīti visam, gribas sabrukt un atslābināties zem nastas.

Jozefs Pīpers ir novērojis divus klasiskus kārdināšanu izpaušmes veidus: pašpārliecinātība un izmisums. Viņš tos apraksta šādi: pirmajā gadījumā cilvēks ir tik ļoti vīlies Dievā, ka grib visu darīt pats un reizēm dusmās eksplodē. Vai arī pilnīgi padodas un nododas izmisumam un mazdūšībai.

Es esmu piedzīvojis abas lietas. Es biju pašpārliecināts, niknumā pat saceloties pret Dievu. Uzlūkojot savu cietošo meitu, man radās pārliecība, ka notiekošajam nav nekādas jēgas un mērķa priekš manis. Pie tam tajā, kas notika, nebija saskatāmas nevienas pēdas, kas liecinātu par jēgu. Es pazinu brīžus, kuros es izpratu, kā cilvēks var nonākt tik tālu, ka nolād Dievu. Reizēm es biju tik tālu, ka es pats drīz būtu sācis kliegt uz Dievu: „Dieva dēļ, ko gan tas viss nozīmē, ko Tu esi nodomājis?” Tad atkal es gandrīz padevos izmisumam un vislabprātāk būtu teicis: „Es vairs nespēju. Es padodos. Es nevaru to vairs izturēt. Apstājies, es vairāk negribu.”

Šie kārdinājumi mocīja mani, kad es bezspēcīgi sēdēju tumsā. Bet es esmu šeit, lai pateiktu jums, ka es neesmu to pievarēts. Kāpēc ne? Tāpēc, ka kaut kur dziļi manī par patiesību kļuva Jesajas apsolījums. Es biju saņēmis pacietības un spējas izturēt dāvanu. Man bija dots spēks „iet tālāk un nesabrukt”.

Vai jūs tagad domājat, ka tā ir mazākā no apsolījuma dāvanām? Varbūt tas tā ir, lūkojoties no kādas zināmas perspektīvas. Bet, no cita skatījuma, tā bija labākā dāvana, vienīgā, kas šajā situācijā bija nepieciešama.

Es biju gatavs to saņemt, tāpēc šodien es varu apliecināt: ticība deva man izšķirošo palīdzību, kad zem kājām zuda pamats. Tā mani pasargāja no padošanās.

Bet, lai vēlreiz to paskaidrotu, tas notika tāpēc, ka manas cerības nebija nepareizi virzītas. Ja es tikai būtu teicis: „Tam, kā Dievs palīdz, katrā ziņā ir jābūt ekstāzei vai aktivitātei, kas sniedz risinājumu”, tad es būtu dziļi vīlies. Jo, kad es gulēju pie zemes, es saņēmu vienīgi nepieciešamo spēku, lai ietu tālāk un nesalūztu. Pietiekoši, lai izturētu un nepadotos. Man tā bija tieši tāda palīdzība, kāda bija nepieciešama šajā situācijā. Es nebiju gaidījis vai pieprasījis vairāk. Tāpēc ticība man kļuva par izšķirošo palīdzību manā situācijā. Ticība sniedza man palīdzību, ko neviens cits man nebūtu varējis dot.

Tāpat viena no atslēgām bija manas cerības, kas man deva stiprinošu atbildi uz maniem jautājumiem. Otrā lieta, ko es ņēmu līdzi grūtībās, bija mani priekšstati par Dievu. Te man jāatzīst, ka jautājums par Dievu un to, kāds Viņš patiesībā ir, mani nodarbināja jau ilgi pirms Lauras Lue saslīmšanas. Es reiz jums agrāk stāstīju, kā es gāju cauri kādam ilgam šaubu un atraidījumu laikam, līdz caur Dieva žēlastību un manu atvērtību man atklājās Dieva noslēpums Izraēla vēsturē un Jēzū Kristū. Tāpēc man bija radusies zināma pārlicība, kuru guvu šajā gaismā. To es varēju ņemt līdzi tumšajā ielejā un izmantot kā tramplīnu manam saprātam. Kas gan būtu noticis, ja es jau agrāk visā nopietnībā nebūtu jautājis pēc Dieva patiesības? Es nezinu. Sēja un plauja nenotiek vienā un tai pašā dienā. Ja šī tragēdija būtu manā dzīvē pirmā dziļā Dieva pieredze, es droši vien šodien nestāvētu te tā, kā es to, paldies Dievam, tagad vēl spēju.

Mana situācija līdzinās izraēliešu stāvoklim izsūtījumā, kuriem Jesaja arī veltīja šos vārdus. Arī viņi atradās izmisuma pilnā situācijā. Viņi bija šķirti no visām savām cerībām un sapņiem. Praviētis liek viņiem atcerēties to, ko viņi par Dievu ir mācījušies labākos laikos. „Vai jūs to nezināt?” viņš jautā. „Vai jūs neesat dzirdējuši, kāds Dievs ir patiesībā?” Un tad viņš sāk attēlot to, ko Dievs viņam ir atklājis par savu būtību. Viņš ir „mūžīgi uzticamais Dievs”. Viņš ir „pasaules galu Radītājs”. Tas nozīmē, Viņš ir klātesošs tās situācijā ar mīlestību un varu. Bet Viņš ir arī noslēpumains. „Viņa domas nav izpētāmas.” Tas, ko Viņš dara, ne vienmēr ir tūlīt ir izprotams cilvēku skatījumam. Viņš ir nebeidzams savā spēkā. „Viņš nesabrūk un nenogurst.” Bet vislabākais no visām lietām: „Viņš dod vājajiem spēku, ka tie nesalūst, un nespēcīgie saņem jaunu enerģiju.”

Šāds priekšstats par Dievu ir skaidrā pretrunā ar pagānisko Dieva izpratni. Viņu priekšstatā par dievu nav Dieva, kas ir mūžīgs kā mīlošs Radītājs. Viņu dievi ir tālu prom un ir nesaistīti ar notiekošo. No pagānu dieviem vēsturē nebija īpaša labuma. Bez tam viņi nerūpējās par vājo cilvēku. Izraēla Dievs ir tiešs to pretstats. Viņš ir gans, kurš rūpējas par savu ganāmo pulku. Tas nozīmē – vājajiem un krūmos ievainotajiem tika veltīta īpaša uzmanība. Visā cilvēces ilgajā pastāvēšanas laikā diez vai kāda tauta būtu varējusi grimt vēl dziļāk kā skrandās ģērbtā izraēliešu tauta Ēģiptes verdzībā. Bet tieši tā bija situācija, kurai lielais Gans pievērsa visu savu

uzmanību. Viņš izveda Izraēla tautu kā gans nes savu jēru, tā atklājot pasaulei savu būtību. Viņš ir vienīgais Dievs, Radītājs, tāds, kura prāts nav izdibināms. Viņš ir tas, „kurš nekļūst nespēcīgs un nenogurst”. Viņa būtība ir, ka Viņš dod spēku tiem, kas tuvu savam galam.

Šis priekšstats par Dievu bija jāatjauno sevī izraēliešiem, atrodoties izsūtījumā. Tā, kā Dievs bija sevi parādījis vēsturē, tā Viņš turpina izturēties arī tagadnē. Ja viņi to pieņemtu, tad vajadzētu atjaunoties arī viņu spēkam. Tieši to es darīju, kad pār mani bērnu slimnīcā nolaidās tumsa. Es sev atgādināju, kādu Dievs man sevi bija parādījis gaismas pilnajās dienās. Tagad es mēģināju to attiecināt uz savu situāciju. Praktiski tas nozīmēja – Viņš bija mūžīgi pie mums ciešanās un sāpēs. Es ticēju, ka Viņš noslēpumainā veidā bija klāt. Es to gan acumirkli nespēju aptvert ar savu prātu. Bet es ticēju, ka Viņš savā nebeidzamajā spēkā ir mūžīgs un nav noguris un bez spēka kā es.

Es nebiju vīlies, jo visciešākajā tumsā mana ticība bija īstenība, tā nozīmēja palīdzību. Kādā veidā? Daļēji tas notika tāpēc, ka es nepieķēros maldīgām cerībām. Es atļāvu Dievam dot man, ko Viņš gribēja un uzskatīja par piemērotu. Tā kā es citās situācijās Viņu biju iepazinis kā labo Ganu, es varēju arī vislielākajā bezspēcībā uzticēties Viņam. Es Viņu pazinu kā tādu, kurš dod spēku vājajiem. Tāpēc ticiet, ko es jums stāstu. Tā ir patiesība. Dievs tieši to darīja arī manā dzīvē. Viņš deva man jaunu spēku, kad es biju tuvu sabrukumam. Manī, kuram vairs nebija nekādas enerģijas, Viņš ielēja jaunu enerģiju.

Tā tas bija. Un tāds es esmu šorīt jūsu priekšā – noskumis, ar salauztu sirdi un iekšēju ievainojumu pēdām. Man jums jāatzīst, es nesaņēmu spārnus, lai aizlidotu prom, nedz kājas, lai aizbēgtu. Bet caur Dieva žēlastību es vēl turos uz savām kājām. Es neesmu salūzis. Es neesmu eksplodējis pašpārliecinātās dusmās, nedz arī iekritis iznīcinošā izmisumā. Viss, ko es spēju, ir iet tālāk un nekrist, pacietībā nest to, ko nespēju mainīt.

Varbūt jūs domājat – tas nav daudz. Man tieši tas bija pareizākais un svarīgākā dāvana. Mana ticība turēja mani pēdējās divās nedēļās. Ticībā es saņēmu pacietības dāvanu, spēku izturēt, un tas ir pietiekoši, lai ietu tālāk un nekristu. Es esmu šodien šeit, lai pateiktos par to Dievam.

Kas zina, varbūt mēs ar Lauru Lue varēsim atkal skriet un nenogursim, ja es tagad pieņemšu šo dāvanu un nemēģināšu izvairīties no grūtībām. Varbūt mēs abi varēsim ar ērgļa spārnem pacelties gaisā. Bet līdz tam pietiek ar spēku iet tālāk un nesaļūzt. Mans Dievs, tas patiešām šodien ir pietiekoši.

3. Dzīve ir dāvana

Otrais ārstēšanas kurss bija tikpat iedarbīgs kā pirmais, bet tikai uz īsāku laiku. Mūsu ģimenes brīvdienām beidzoties, sākās jauns slimības attīstības posms. Lai arī tika pielietoti četri dažādi jauni medikamenti, slimība šoreiz nemazinājās. Laura Lue varēja apmeklēt skolu vairs tikai ar pārtraukumiem. Mūsu dzīve turpinājās, uzturoties slimnīcā, ko paretam nomainīja neskaitāmi ārstēšanās braucieni uz poliklīniku vai uz bērnu slimnīcas ātrās medicīniskās palīdzības telpām. Uz beigām ārstēšanās kļuva gandrīz neiespējama. Klāt vēl nāca nepanesamā spriedze izšķirties, ko darīt tālāk.

Mums kopā bija pārdomu pilni Ziemassvētki, par kuriem Laura Lue ļoti priecājās un iepriekš bija rūpīgi izplānojusi. Bet, kad tie bija garām, viņas spēki sāka zust. Tieši divas nedēļas vēlāk, sestdienas vakarā, Laura Lue nomira pati savā istabā, pati savā gultā. Ārā aiz loga klusi sniga sniegs.

Tikai mēnesi vēlāk es mēģināju atkal teikt svētrunu. Un šie nu ir vārdi, ar kuriem es lauzu savu ilgo klusēšanu.

1. Mozus 22, 1 – 14

Pēc šiem notikumiem gadījās, ka Dievs pārbaudīja Ābrahāmu un viņam sacīja: „Ābrahām!” Un tas atbildēja: „Te es esmu.” Tad Viņš teica: „Nem savu vienīgo dēlu, kuru tu mīli, Īzāku, un ej uz Morija zemi, un upurē to tur par dedzināmo upuri uz kāda no kalniem, kuru es tev norādīšu.” Un Ābrahāms posās rītā ceļam; apsegloja savu ēzeli, paņēma sev līdz divus savus puišus, kā arī savu dēlu – Īzāku; sacirta malku dedzināmam upurim un devās uz to vietu, kādu Dievs viņam bija norādījis. Un trešajā dienā Ābrahāms pacēla savas acis un ieraudzīja to vietu iztālēm. Un Ābrahāms sacīja saviem puišiem: „Palieciet jūs ar ēzeli šeit. Bet es ar zēnu gribu iet turpu, un mēs gribam pielūgt, bet pēc tam atkal atgriezīsimies pie jums.” Un Ābrahāms paņēma dedzināmo malku un uzlika to Īzākam, savam dēlam, bet pats savā rokā ņēma uguni un nazi, un abi soļoja viens otram līdzās. Tad Īzāks sacīja Ābrahāmam, savam tēvam: „Mans tēvs!” Tas teica: „Te es esmu, mans bērns.” Tas teica: „Te ir uguns un malka, bet kur tad ir upurējamais jērs?” Ābrahāms sacīja: „Gan Dievs pats sev izraudzīs jēru upurim, mans dēls.” Un abi soļoja viens otram līdzās. Un tie nonāca līdz vietai, kādu

tam Dievs bija noteicis, un Ābrahāms uzcēla tur altāri, sakārtoja malku, sasēja savu dēlu Īzāku un uzcēla to uz altāra virs malkas. Un Ābrahāms izstiepa savu roku un satvēra nazi, lai nokautu savu dēlu. Bet Dieva eņģelis sauca viņam no debesīm: „Ābrahām! Ābrahām!” Bet tas teica: „Te es esmu.” Un viņš sacīja: „Neizstiep savu roku pret savu dēlu un nedari tam nekā, jo tagad es zinu, ka tu bīsties Dievu un neesi taupījis savu vienīgo dēlu Manis labad.” Un Ābrahāms pacēla savas acis un ieraudzīja tur aunu aiz sevis, kas ar saviem ragiem bija saķēries krūmājos, un Ābrahāms piegāja klāt, paņēma aunu un nolika to par dedzināmo upuri sava dēla vietā. Un Ābrahāms nosauca šo vietu: „Jahve-jire.” Tā vēl šodien mēdz teikt: uz kalna „Dievs izredz.”

Pēdējos mēnešos šis piedzīvojums no Ābrahāma dzīves mani ir ārkārtīgi fascinējis. Jūs varat iedomāties, ka es sevi lielā mērā varu identificēt ar šo notikumu. Tā, piemēram, es izprotu šoku, kas bija jāpiedzīvo Ābrahāmam, kad viņš uzzināja, ka Dievs no viņa pieprasa viņa dēlu. Es pats šādu pārmērīgi jūtu plosošu pārbaudījumu piedzīvoju pagājušā gada jūnijā, kad pirmo reizi izdzirdēju spriedumu – leikēmija. Nav iespējams aprakstīt, kādas izbailes, sarūgtinājums, šausmas un bailes pārņēma, uzzinot šādu ziņu.

Es varu sevi identificēt arī ar veidu, kā Ābrahāms reagēja uz šādu iespējamību. Vērojot Ābrahāmu, kā viņš lēnām dodas ceļā, ko viņš labprātāk neietu, es varu saprast pretrunīgās izjūtas, kas cīnās viņā. Lai arī saprātam vajadzētu teikt, ka, iespējams, var notikt ļaunākais, viņš nemēģināja bēgt, bet gan apņēmības pilns devās uz Morija zemi. Savās izjūtās viņš tomēr cerēja, ka var notikt kaut kas negaidīts, varbūt pašā pēdējā mirklī, lai aizkavētu šīs beigas.

Ābrahāms atklāj savas cerību drumslas, atbildot mazajam Īzākam kalna pakājē uz viņa jautājumu, kur tad ir upura jērs. Es to varu tik labi iztēloties. Līdzīgi es ar šādu pretrunīgu nostāju pavadīju pēdējos 18 mēnešus. No vienas puses, man bija skaidrs, ka Lauras Lue situācija ir ļoti nopietna. Es visiem spēkiem mēģināju attiekties pret to reālistiski. Bet tomēr es cerēju uz izveseļošanos. Jā, es pat nezināju, cik dziļa un stipra bija šī cerība līdz tai sestdienas pēcpusdienai, kad es nometos ceļos pie viņas gultas un redzēju, kā viņa pārstāj elpot. Jūs varbūt nespējat ticēt, cik ārkārtīgi šokēts es tajā brīdī biju. Es nebiju uzskatījis par iespējamu, ka viņa varētu nomirt. Par spīti visiem saprāta atzinumiem es tomēr konstatēju, ka biju pieķēries domām – vēl varētu tikt atrasta kāda dziednieciska metode vai arī viņa tiktu dziedināta caur Dieva brīnumu. Protams, es to nepieprasīju no Dieva un nedomāju, ka Viņš to mums būtu parādā. Es tikai vienkārši ticēju, ka pēdējā mirklī Dievs iejauksies.

Bet sestdienā pirms četrām nedēļām tas nenotika. Un es aizvien vēl cenšos aptvert, kas īstenībā notika. Šajā punktā Ābrahāma un mans ceļš sadalās pretējos

virzienos. Viņš nonāca lejup no kalna ar savu dzīvo bērnu pie sāniem. Kādā priekā gan vajadzēja liksmoties viņa sirdij pēc tam, kad viss bija tik labi beidzies.

Bet ar mani tas ir pavisam citādāk. Es stāvu šeit uz kalna viens. Uz altāra ir mans bērns un ne jērs. Un tagad jautājums: kā gan lai es Dieva dēļ atkal nokāpju lejup un kā lai atkal uzsāku normālu dzīvi? No Ābrahāma es vairs neko nevaru mācīties. Viņam ir labi. Es esmu viens, un man ir jātiek cauri tumsai. Uz kurieni lai es no šejienes dodos? Vai ir kāda izeja un, ja ir, tad kāda?

Es gribu ātri piemetināt, ka es neesmu spējīgs šorīt līdz galam atbildēt šo jautājumu. Pārāk dziļi manī vēl ir šoks. Es esmu vēl pārāk nemierīgs, dziļi salauzts un vēl nepavisam pilnībā dziedināts. Tas, ko es varu līdzdalīt, ir patiešām tikai pārejošs. Vēl gaisma nav nekas vairāk kā krēsla. Par spīti tam, ja jūs spējat to pieņemt, es varu jums līdzdalīt dažus vērojumus, ko es guvu iepriekšējās nedēļās. Varbūt kādam no jums tie ir svarīgi. Gribu teikt tiešāk. Es esmu izmēģinājis trīs dažādus ceļus, kas varētu vest ārā no šādas tumšas ielejas. Divi no tiem, man likās, beidzās strupceļā, kamēr trešais šķita solām vairāk.

Pirmo no ceļiem es apzīmētu kā „klusējošas rezignācijas ceļš”. Bieži saka: „Mēs nedrīkstam Dievam jautāt. Mums jāmēģina saprast. Mums nav tiesību izjautāt un izpētīt Dieva ceļus. Mēs varam vienīgi paļauties. Mums ir pilnīgi un klusi jānododas Dievam. Tas nozīmē pieņemt bez kurnēšanas Dieva rīcību.”

Es labprāt atzīstu, ka tajā slēpjas vecs un praktisks padoms, kā var tikt uztvertas dziļas sāpes. Kādos gadījumos tas ir iespējams. Jo, ja es kaut ko no visa esmu mācījies, tad tas ir: cik nespēcīgi un neaizsargāti mēs, cilvēki, esam iepretī dzīves un nāves varai. Ja es jau pirms mēneša cīņā ar nāvi biju bez palīdzības, kāpēc gan vēl pret to sacelties. Es saku to vēlreiz. Rezignācijas ceļā ir kaut kas patiešs. Tikai tas nav kristīgs ceļš. Jā, šāda nostāja noliedz svarīgāko mūsu ticībā. Godīgi sakot, es esmu izbijies, cik daudzi pārliecināti kristieši man ir ieteikuši šo ceļu. Es sev godīgi jautāju: „Vai tad viņi tiešām nezina, ko šāds mēģinājums nozīmē visai eksistencei?” Gribu pateikt to vēl skaidrāk. Šāds klusējošs pazemošanās veids aprok mūsu cilvēciskās eksistences vērtīgāko dimensiju, proti, personīgo dimensiju. Tas mūsu esamību aizved atpakaļ pie tīri mehāniskas norises. Gribu paskaidrot to ar piemēru. Lapa bez kādām pretrunām pakļaujas vējam. Akmens bez kurnēšanas ļauj ūdens straumēm darīt, ko tās grib. Bet vai tie ir atļauti salīdzinājumi attiecībām starp cilvēku un Dievu?

Bībele to neatļauj. Tā saka – Dieva noslēpums nav vienlīdzīgs ar brutālu varu. Dievs Bībelē ir aprakstīts kā mīloša būtne, kas apžēlojas par saviem bērniem, un ne kā spēks, kas apgāž bezpalīdzīgas būtnes. Un, protams, cilvēkiem, īpaši tēviem ar viņu bērniem, vajadzētu būt nepārtrauktā sarunā vienam ar otru. Jautājums, atbilde un dialogs pieder pie savstarpējo attiecību kodola.

No kurienes gan mēs, kristieši, esam guvuši priekšstatu, ka mēs nedrīkstam Dievam jautāt vai ka mums nebūtu tiesības izkratīt Viņam savu sirdi un kliegt: „Kāpēc, Dievs?” Vai Ījabs savas cīņas vidū nesauca uz Dievu un neuzdeva jautājumus

Visspēcīgajam? Vai arī Jēzus Ģetzemanē necīnījās ar Dievu un neteica Viņam, kā jūtas? Un tad pie krusta Viņš sauca: „Mans Dievs, mans Dievs, kāpēc Tu mani esi atstājis?” vai Svētajos Rakstos būtu pants: „Lūdziet, tad jums taps dots; meklējiet, tad jūs atradīsiet; klauvējiet, tad jums taps atvērts,” – ja tragēdijās vienīgā palīdzība būtu, klusējot pakļauties.

Personīgi es klusējoša rezignācijas ceļu uzskatu par strupceļu. Jautājumi, kas skar manis paša situāciju, ir manas dzīves eksistenciāla sastāvdaļa. Ja es noliegtu vai apspiestu šos jautājumus un mehāniski pakļautos augstākai varai, tad tas būtu atklāts apvainojums ne tikai pret Dievu un manu dabu, bet es ar to arī noliegtu tāda veida attiecības ar Dievu, kādām mums ar Viņu vajadzētu būt.

Mūsu ticības godīgums vairāk ir jautājumos nekā klusējošā pakļāvībā. Ticība ir ietverta visos jautājumos par to, ka kaut kur ir jābūt gaismai. Īsi pirms Lauras Lue nāves es saņēmu vēstuli, kas man daudz palīdzēja. Šīs vēstules rakstītājs atzinās, ka viņam nav un nekad nav bijis izskaidrojums nevainīgo ciešanām. Bet viņš rakstīja: „man aizvien prātā nāk doma, ka Dievam ir tev daudz kas skaidrojams.”

Kaut ko tādu man pirms tam neviens nebija teicis. Vispirms es biju nedaudz šokēts. Bet man kļuva aizvien un aizvien skaidrāks, cik ļoti tas atbilda ticībai Bībelē. Nevienā vietā nav norādījuma, ka Dievs attiecībās ar Viņu mūs uztvertu kā mirušus akmeņus vai mazgadīgus bērnus. Viņš vēlas mūs redzēt kā pieaugušus dēlus un meitas. Tas nozīmē, ka Viņš uzskata – mēs esam atbildīgi par savu rīcību – un tādā pat veidā gaida, lai mēs pieņemtu Viņa atbildību par Viņa rīcību.

Es vienkārši nespēju ticēt, ka Dievs no manis gaida, lai es aproku šos degošos jautājumus savā sirdī. Piemēram, jautājumi: kāpēc vispār ir kaut kas tāds kā leukēmija? Kāpēc cerību pilnu bērnu dzīve salūst 10 gadu vecumā? Kāpēc Laurai Lue bija tik neizsakāmi jācieš un tad, par spīti visam, vēl jānomirst?

Es godinu Dievu vairāk, ja es izskaidrojos ar Viņu un saku: „Tu esi man parādā izskaidrojumu.” Jo es ticu, ka Viņš var dot man izskaidrojumu, kad visi fakti ir kopā. Un līdz tam ir svarīgi, ka es jautāju.

Tāpēc tā nav sacelšanās, bet gan ticība, kas mani kavē meklēt risinājumu klusējošā rezignācijā. Šis ceļš drīzāk ir tuvāks pagāniskam stoicismam nekā kristīgai pazemībai. Man nav citas izvēles kā akceptēt šo nāvi. Un tomēr paliek jautājumi. Es patiešām ticu, ka es godinu Dievu vairāk ar saviem nerimstošajiem jautājumiem nekā ar klusējošu ieraušanos sevī, lai tad būtu kā lapa vai akmens.

Es pazīstu vēl otru strupceļu. Tas ir ceļš, ko es gribu nosaukt par „pilnīgas intelektuālas izpratnes mēģinājumu”. Tas ir ceļš, kas mēģina visu izskaidrot un apkopo visu ar skaidru atbildi. Protams, es nupat kā teicu, ka es ticu – Dievs kādu dienu man dos izskaidrojumu. Viņš man atklās, kāpēc ir to darījis. Bet tam nav jābūt šodien. Tāpēc nav iespējams dot acumirkliņu atbildi uz šiem jautājumiem, jo reizēm atbilde rodas tikai daudz vēlāk nekā noris notikums.

Pagājušajos mēnešos es vairāk nekā vienreiz izjutu kārdinājumu izskaidrot visu mūsu eksistenci kā bezjēdzīgu. Un atkārtoti es biju tuvu tam, lai šaubītos, vai

visa mūsu runāšana par mīlestību, par dzīves jēgu un par tēvišķu Dievu nav vienkārši safantazētas runas, ko mēs, nabaga cilvēciskās būtnes, esam sacerējušas iepretī bezjēdzībai. Jo, ja iepretī šādiem smagiem piedzīvojumiem mēs absolutizētu kādu no šiem izteicieniem, tad tas nozīmētu, ka viss rodas absurdi un nedod nekādu jēgu. Tā piemēram, bija brīži, kad Laurai Lue aiz sāpēm vajadzēja kost kabatlakatā un viņa mani lūdza, lai es atbrīvoju viņu no šīm šausmīgajām ciešanām. Es tad nometos ceļos pie viņas gultas un lūdzu ticībā un ar pilnīgu pārliecību. Bet nekas nenotika, izņemot to, ka sāpes turpināja plosīties. Līdzīgi kārdinājumi mani pārņēma, kad nakts tumsā Laura Lue jautāja man: „Kad leikēmija beigsies?” Es tad atbildēju: „Es nezinu, mīļā. Bet mēs darām visu, ko zinām, lai tā ietu prom.” – „Vai tu jautāji Dievam, kad tas būs?” bija tūlītējs pretjautājums. Un es atbildēju: „Jā, tu taču esi dzirdējusi, kā es vienmēr no jauna lūdzu.” Bet viņa stūrgalvīgi palika pie sava: „Ko Viņš teica? Kad Viņš izbeigs slimību?” Un man bija jāatzīst sev pašam, Viņš nebija teicis ne vārda. Es biju daudz runājis un lūdzis, bet debesu atbilde palika klusēšana.

Lai arī es šādos mirkļos tiku kārdināts absolutizēt visu dzīvi un mūsu eksistenci ar kādu izskaidrojošu principu, skaidras apziņas brīžos es sev atgādināju, ka šādi vienkāršojumi neatbilst patiesībai. Blakus atbaidošajai bezjēdzībai, kas notika ar mazo meiteni, bija neskaitāmas citas pieredzes, kas bija mīlestības, jēgas un mērķa pārpilnas. No daudziem cilvēkiem klīnikā, no neskaitāmiem draudzes locekļu un kaimiņu apmeklējumiem mēs izjutām labestību, kas bija viss cits, bet tikai ne absurda. Es sapratu, šī labestība būtu jāliek uz svaru kausiem tāpat kā smagā, tumšā nasta.

Es atceros kādas pārdomas no agrākiem laikiem. Nav iespējams visas intelektuālās problēmas atrisināt, tās patvaļīgi izskaidrojot kā nesaprātīgas. Nenoliedzami, ir grūti iekļaut jauno kādā sistēmā, balstoties uz to, ka Dievs ir labestīgs un visspēcīgāks. Bet, ja atsakās no šī priekšnosacījuma, tad ir jāspēj tajā ietvert labo un jēgpilno, kas, bez šaubām, arī eksistē. Tas mani noved pie secinājuma, ka ir bezmērķīgi meklēt pilnīgu šīs situācijas izskaidrojumu.

Nekad agrāk man nebija kļuvis tik skaidrs vienlaicīgas tumsas un patiesas gaismas paradokss kā pēdējās dienās. Tas nozīmē – es turpināšu uzdot jautājumus, bet es negaidīšu, vismaz ne acumirkļīgi, pilnīgu atbildi. Kāds pazīstams vīrs reiz apgalvoja: „Dzīve tās pamatā ir notikumu virknējums, kuros ir jāpiedzimst un jāizdzīvo.” Daudz mazāk tās ir intelektuālas mīklas, kas ir jāatrisina. Drosme ir desmitreiz vērtīgāka par atbildi, kura kandidē uz pilnību. Mēs nevaram būt tik vienpusīgi un apgalvot, ka vai nu tumsa aprij gaismu, vai otrādi. Tas nebūtu patiesi un cilvēciski, ja mēs gribētu rīkoties tā, it kā mūsu zināšanas būtu lielākas par nepilnīgām nojausmām vai it kā mēs redzētu visu skaidrāk nekā aizmiglotā spogulī.

Klusējoša rezignācija un pilnīga izpratne vismaz man nesniedza nekādu palīdzību, kad es zaudēju savu bērnu. Bet es jau sākumā teicu, ka ir vēl trešais ceļš. Gribu jums pastāstīt par to un nedaudzajām lietām, ko es uz tā esmu iemācījies.

Es saucu šo ceļu par „pateicības ceļu”. Interesanti, ka tas veido pamatu

stāstam par Ābrahāmu un Īzāku. Kad es pirms kādiem gadiem sāku nopietni uztvert Bībeli, mani ļoti nodarbināja šī epizode. Kas gan tas ir par greizsirdīgu Dievu, es sev jautāju, kurš kā pielūgsmes zīmi pieprasa no vīra bērnu? Iedziļinoties tālāk Bībeles noslēpumā, es manīju, ka tas nav svarīgākais punkts. Dievs mēģināja Ābrahāmam iemācīt, ka viņa eksistencei ir svarīga pamatnostāja, proti: dzīve ir dāvana – ne vairāk un ne mazāk, vienkārši dāvana. Mums šeit uz zemes ir uz to jāorientējas.

Apsolījums, ko saņēma Ābrahāms, nāca burtiski no debesīm. Kā viņš nebija bijis pie pasaules radīšanas vai kā viņš nav tieši saistīts ar savu piedzimšanu, tā Ābrahāmam nebija nekādu tiesību uz zemes īpašumu vai pēcnācējiem, kas būtu vairāk nekā zvaigznes. Šis apsolījums nāca kā Dieva dāvana. Ābrahāms tika aicināts to baudīt ar prieku un reaģēt ar pateicību.

Tā ir līdzība tam, kā cilvēkam ir jāizprot pašam sava eksistence. Dzīve arī tikai dāvana. Tā ir jāpieņem, jādzīvo un jāvada pateicībā.

Bet tieši tur ir problēma. Dievam ar Ābrahāmu bija jābūt pilnīgi no sākuma. Cilvēce bija zaudējusi šo dzīves orientāciju. Tā to argumentē, it kā tai piederētu kādas tiesības uz dzīvi vai it kā dzīve piederētu vienīgi viņai. Visi šie pārpratumi ir padarījuši dzīvi par kaut ko mirušu. Tādā veidā dzīve kļūva par nospiedošu nastu vai par baiļu cietumu.

Izšķirošais stāstā par Ābrahāmu ir Dieva ieinteresētība atjaunot cilvēku izpratni par dzīvi un veselīgu attieksmi pret to. Tikai tad, ja dzīve tiek saprasta kā dāvana un tiek pieņemta ar pateicību, tajā var attīstīties prieks, ko ir vēlēties Dievs. Šīs domas slēpās Dieva rīcībā, kad Viņš Ābrahāmam tik ilgi lika gaidīt uz Īzāku un tad pieprasīja to atkal atpakaļ. Vai Ābrahāms to pareizi saprata?

Tā bija noderīgākā perspektīva, ko esmu guvis pēdējās nedēļās. No visiem ceļiem tā piedāvā lielāko palīdzību.

Kāda sena pieredze varētu paskaidrot, ko es domāju. Otrā pasaules kara sākumā manai ģimenei vēl nebija savas veļas mašīnas. Mums tā bija problēma uzturēt veļu tīru, jo bija jātaupa benzīns un veļas mazgātuve atradās tālu. Viens no mana tēva jaunākajiem veikalnieciskajiem līdzīpašniekiem tika iesaukts armijā, un viņa sieva gribēja iet kopā ar to. Mēs piedāvājām viņiem novietot savas mēbeles mūsu pagrabā. Negaidīti viņi mums piedāvāja izmantot savu veļas mašīnu. „Labāk, ja tā tiek lietota, nekā tā nevajadzīgi stāv un rūsē.” Mēs tad to arī izmantojām, un tā bija mums liela palīdzība.

Gadu gaitā man izveidojās gandrīz personīgas attiecības ar veco „Benediksu”. Bet pienāca kara beigas. Mūsu draugi atgriezās. Bet pa to laiku es biju pavisam aizmirsis, kā veļas mašīna bija atradusi savu nozīmīgo vietu mūsu pagrabā. Kad viņi to atkal paņēma, es biju sašutis un to arī neslēpu.

Bet mana māte, gudra, kāda viņa nu reiz ir, pveda mani malā un pavērsa lietas to pareizajā perspektīvā. „Lēnām, dēls. Vai tu esi aizmirsis, ka mums veļas mašīna nekad nav piederējusi? Tāpēc nebūsim sašutuši, bet gan pateicīgi, ka vispār drīkstējām to lietot.”

Tas bija piedzīvojums, kas man līdzības veidā parādīja, ko nozīmē mūsu dzīve no Bībeles perspektīvas. Es varu jums šodien vienīgi apliecināt, ka šāda nostāja man ir vienīgais ceļš, lai tiktu pāri zaudējumam. Ar to es negribu apgalvot, ka pārdzīvojums tāpēc kļūtu vieglāks. Tas nekādā gadījumā nenotiek. Bet tas kļūst panesams, kad es sev izskaidroju, ka Lauras Lue dzīve bija dāvana, uz ko man nav ne prasību, ne tiesību vai ko es būtu nopelnījis. Un, ja es sev tālāk izskaidroju, ka vienīgā atbilstošā atbilde uz dāvanu ir pateicība, tad man vieglāk izdodas mēģinājums pateikties Dievam par to, ka man vispirms tika dāvināta viņas dzīve.

Kaut arī tas ir ārkārtīgi grūti, es esmu nolēmis to iemācīties. Visur, kur vien es lūkojos, mani apņem dzīvas atmiņas par meitu. Lietas, ko mēs kopā darījām, lietas, ko viņa teica un kuras viņa mīlēja. Iepretī atmiņām man ir tikai divas alternatīvas. Vai nu mani ar iznīcinošu sarūgtinājumu par to, ka viss tagad ir garām, piepilda fakts par viņas zaudējumu, vai es koncentrēju savas jūtas un domas uz viņas dzīves dāvanas brīnumu mūsu dzīvē. Tagad man ir jābūt pateiktis par to, ka esam tajā dalījušies, kaut arī tikai pārāk īsus desmit gadus.

Tātad tikai trīs izejas. Un ticiet man, pateicība ir vienīgā iespējamā izeja. Sarūgtinājums neko nemaina, bet tikai padara vēl ļaunāku. „Pateicības ceļš” neatņem sāpes, bet tas kaut kādā veidā ar gaismu izspiežas cauri tumsai un atjauno spēkus, kas palīdz iet tālāk. Noslēdzot šo domu gājumu, es atgriežos pie sākuma. Es gribu drošības labad brīdināt, jo es šorīt neesmu autoritāte, kurā varētu saskatīt, kā tiek pārvarētas bēdas. Daudz vairāk tas ir tā: man ir nepieciešama jūsu palīdzība, lai atkal nokļūtu uz ceļa. To jūs varat izdarīt sekojoši: neiesakiet man atteikties no jautājumiem. Nemēģiniet arī, lūdzu, censties dot man atbildi. Abas šīs lietas man neko nepalīdz. Svarīgākais man ir atziņa: pat vismazākā dzīves daļiņa ir dāvana. Sakiet man, ka vienīgā pareizā attieksme pret dāvanu ir pateicība. Ar to jūs man varat patiesi palīdzēt. Tā kā es to tagad saskatu, vienīgā izeja no šīs tumsas ir pateicības ceļš. Vai jūs man palīdzēsiet iemācīties iet pa šo ceļu?

4. Kā iemācīties panest bēdas

Pirms trīs ar pus gadiem nomira Laura Lue. Mēs pārcēlāmies uz citu draudzi un citu pilsētu. No lielāka laika attāluma esmu vēlreiz pārdomājis mūsu ciešanu ceļu.

Es par to sludināju 1973. gada mirušo piemiņas dienā. Dažādie pieturas punkti skaidri raksturo manu svētceļojumu. Šo svētrunu esmu pievienojis, lai dotu lielāku pārskatu par mūsu personīgajiem zaudējumiem.

Ījaba 1,1. 13 – 20

Uca zemē mita kāds vīrs, vārdā Ījabs. Šis vīrs bija svētbijīgs un taisns, jo viņš bijās Dievu un vairījās no ļauna. Un notika kādu dienu, kad viņa dēli ēda un dzēra sava pirmdzimušā brāļa namā, tad kāds vēstnesis atsteidzās pie Ījaba un teica: „Patlaban vērši vilka tīrumā arkļus, bet ēzeļu mātes atradās līdzās viņiem ganos. Pēkšņi lopiem uzbruka sabieši un tos paņēma, bet jaunos kalpus viņi nokāva ar zobena asmeni; es viens pats izglābos, lai tev to paziņotu.” Un, kamēr tas vēl skaidroja, ieradās kāds cits un sacīja: „Dieva uguns krita no debesīm un sadedzināja gan sīklopus, gan arī jaunos ganu zēnus, tos pilnīgi aprīdama; es viens pats izglābos, lai tev to paziņotu.” Un kamēr šis vēl stāstīja, nāca kāds cits un sacīja: „Kaldēji izvirzījās trijos pulkos, un tie uzbruka kamieļiem un tos aizveda, bet kalpus tie nogalināja ar zobena asmeni. Es viens pats izglābos, lai tev to paziņotu.” Kamēr tas vēl runāja, atnāca kāds cits un teica: „Tavi dēli un meitas ēda un dzēra sava pirmdzimušā brāļa namā. Un, redz, liela vētra nāca no tuksneša un sagrāba namu aiz visiem tā četriem stūriem; tas sagruva uz jauniešiem, un tie bija pagalam. Es vienīgais izglābos, lai tev to paziņotu.” Tad Ījabs piecēlās un saplēsa savu virsvalku, viņš noskuva kailu savu galvu, nometās zemē un noliecās ar savu seju pie zemes.

Ījaba 2, 7 – 10

Tad sātans aizgāja no Dieva un piemeklēja Ījabu ar visai ļauniem augoņiem no viņa kāju pēdām līdz matu galiem. Viņš sev paņēma šķembu, lai ar to kasītos, un apsēdās pats pelnos. Un viņa sieva tam sacīja: „Vai tu stipri vēl turies pie savas dievbijības? Atsaki Dievam un mirsti!” Bet viņš tai sacīja: „Tava runa ir gluži tāda kā nelgu sievu runas! Ja mēs esam no Dieva labu saņēmuši, kā tad lai mēs arī

nesaņemtu jaunu?" Visos šais piemeklējumos Ījabs ar savām lūpām tomēr nenogrēkojās.

Ījaba 3, 1 – 3. 20 – 23

Un Ījabs atvēra savu muti un nolādēja dienu, kad viņš bija dzimis. Un Ījabs izsaucās un teica: „Lai izgaist diena, kurā es piedzimu, un nakts, kas vēstīja: saņemtais ir zēns.

Kāpēc gan iekšēja smaguma nospiestam ir dota gaisma, un tam, kas sarūgtināts dvēselē, dzīvība? Tiem, kas ilgodamies gaida nāves, un tās nav? Tiem, kam tāds liktenis, ka tā vairāk meklējama nekā manta? Tiem, kas priecātos par kapa akmeņu kopu, kas gaviļētu, ja būtu atraduši sava kapa vietu? Kāpēc Viņš to nedod tam stiprajam vīram, kam viņa ceļš ir naktī apslēpts un kam Dievs izeju ir noslēdzi?"

Ījaba 29, 2 – 6

„Kaut būtu ar mani vēl kā agrākos mēnešos, kā dienās, kad mani sargāja Dievs! Kad savas gaismas spīdumam Viņš lika mirdzēt pār manu galvu un es Viņa gaismā izstaigāju tumsu, tā, kā tas bija ar mani manās brieduma dienās, kad Dieva padoms valdīja pār manu telti, kad Visuvarenais vēl bija manā pusē, un apkārt ap mani bija mani jaunieši, kad mani soļi, mans gaitas ritēja kā pa taukiem, kad klints, man tuvojoties, pārvērtās eļļas straumēs!"

Ījaba 42, 1 – 6. 10

Un Ījabs atbildēja tam Kungam un sacīja: „Es zinu, ka Tu visu spēj un Tev nav nekāds nodoms neizpildām. Kas tad ir bijis tas, kas bez zināšanām aptumšojis Dieva padomu? Es esmu runājis, bet man nebija pareizas izpratnes par lietām: tās man bija

pārāk brīnišķīgas parādības, un tās izprast man nebija iespējams. Ak, klausī, lūdzams, mani, jo es gribu runāt; es gribu Tev jautāt, - Tu atbildi man un pamāci mani! Līdz šim es tikai no ļaudīm biju par Tevi dzirdējis, tagad arī mana acs Tevi skatījusi! Tāpēc atzīstu sevi par vainīgu un nožēloju savu rīcību, būdams gatavs sēdēt pišļos un pelnos.” Un ts Kungs novērsa Ījaba likteņa piemeklējumu un atjaunoja viņa agrāko labklājību, kad viņš bija aizlūdzis savu draugu labā, un tas Kungs piešķīra Ījabam divkārt to, kas vien bija tam piederējis.

Pazīstamos Jesajas 53. nodaļas vārdus, kas apraksta Dieva kalpa ciešanas, iespējams bez vilcināšanās attiecināt arī uz Ījabu: „Viņš bija vīrs, kam nebija svešas sāpes un kas bija norūdīts ciešanās.” Jā, šis raksturojums attiecas uz ikvienu no mums, kas pietiekoši ilgi esam dzīvojuši uz zemes. Vairums cilvēku, protams, domā par bēdām vienīgi saistībā ar zaudējumiem un nāvi, jo tā ir šīs pieredzes intensīvākā forma. Bet vai nav tā, ka mēs gūstam šo pieredzi vienmēr, piedzīvojot sāpes un bēdas, kad esam zaudējuši kaut ko sev tuvu? Mācīties zaudēt veselīgā veidā viens no mūsu dzīves svarīgākajiem izaicinājumiem. To nav iespējams sākt par agru. Es pazīstu cilvēkus, kas negrib ļaut saviem bērniem iet līdzī uz bērēm, lai tikai aiztaupītu viņiem tikšanos ar bēdām un nāvi. Bet tas nemaz nav iespējams. No tā brīža, kad bērns ir pietiekoši vecs, lai tik ļoti mīlētu kādu lietu, ka izjūt tās zaudējumu, bērns ir kandidāts kļūt par „ciešanu vīru, kam nav svešas sāpes”. Tikai nedaudzi nokļūst tālu dzīvē, pirms nav iepazinuši šādu pieredzi.

Es skaidri atceros dienu, kad kļuva par brāli cietējiem. Toreiz es biju apmēram četrus gadus vecs. Mans onkulis uzdāvināja man pirmo manu mīļāko dzīvnieciņu, tas bija mīksts, apaļš „kaut kas” vārdā Džigs ar brūnbaltu kažoku. Viņš bija manas dzīves lielākais prieks un patstāvīgais pavadonis. Kādu rītu es viņu baroju dārzā. Pēc tam, kad mēs kādu brīdi bijām daudzījušies, es gāju atpakaļ mājā. Džigs nepamanīts sekoja. Es neuzmanīgi vēru ciet durvis un nelaimīgā kārtā trāpīju viņam pa skaustu tā, ka viņš tūlīt pakrita. Manu acu priekšā viņš vēlreiz noraustījās un tad nomira. Vēl šodien es izjūtu neapraktāmās šausmas, kas mani tajā mirklī pārņēma. Es nevaldāmi raudāju vairākas stundas. Toreiz es biju tikai četrus gadus vecs, bet jau „iepazinis sāpes”.

Līdzīgas, kaut arī ne tik sāpīgas izjūtas man bija, kad trešajā klasē mana drauga tēvs tika pārcelts uz citu pulsētu un pēkšņi Džordžs Hants pazuda no manas dzīves uz visiem laikiem. Kādu citu reizi mani pārņēma dziļa tukšuma sajūta, kad es aiz neuzmanības pazaudēju gredzenu, ko man pirms savas nāves bija uzdāvinājusi vecmāmiņa. Kā jūs redzat, es biju vēl gluži jauns, kad kļuva par „vīru, kam nav svešas sāpes un kas ir ciešanu norūdīts”, vismaz attiecībā uz dzīvniekiem, cilvēkiem un lietām.

Patiešām, neviens mēs nevaram izvairīties no zaudējuma sākuma, ja esam iemācījušies kaut nedaudz mīlēt. Tāpēc arī uzdevums iemācīties tikt galā ar sākuma ir tik svarīgs. Līdzīgi kā mēs attīstām savu izturēšanos sīkās bēdās, tā arī mēs reaģēsim uz lielām grūtībām. Neviens nesēj un nenovāc ražu vienā dienā. Tāpēc mēs arī uzdevumu mācīties radoši zaudēt nevaram atlikt uz vēlāku laiku. Šī iemesla dēļ es vēlos, lai šajā mirušo piemiņas dienā mēs vērstu savu skatu uz sākuma kopējo norisi. Šādā dienā ir pats par sevi saprotams, ka mēs domājam par pēdējām dziļajām sākuma. Es gribu mēģināt paskaidrot, kā mēs varam iegūt labāku izpratni. Tikai tā mums būs iespējams tikt galā ar šo ceļu.

Viens no palīgīdzekļiem ir Vecās Derības vienreizējais dokuments – Ījaba grāmata. Dramatiskā stāsta gaismā spīd daudzos virzienos. Bet šorīt tam būs jāspīd tikai vienā virzienā, proti, virzienā, kā apieties ar bēdām. Palūkosimies, kā cilvēks var tikt galā ar pieredzi, kas skar mūs visus.

Ījabs bija vīrs, kas visās lietās baudīja labklājību. Viņš bija bagāts, viņam bija liela, laimīga ģimene, un viņš baudīja savu līdzcilvēku cieņu. Drāmas gaitā viņš vispirms pēkšņi vienu pēc otra zaudēja visu, kas tam bija dārgs. Laupītāji un posts paņēma viņa īpašumu. Viesuļvētra nonāvēja viņa bērnus. Beigās viņam tika atņemta arī veselība. Viņš palika viens ar augoņiem klātu ķermeni. Viss bija beidzies. Tas ir cilvēcisks zaudējums visekstrēmākajā formā. Mācīsimies no Ījaba, kā ir iespējams panest šādu situāciju. Ir daži pakāpieni, ko Ījabs apraksta ceļā cauri „nāves ielejai”. Vēlos kopā ar jums sekot šim pēdām, jo pamatā tās līdzinās tam, ko katrs cilvēks var piedzīvot.

Ījaba pirmā reakcija ir ārkārtīgs šoks. Kad atnāk viņa trīs draugi, lai izteiktu viņam līdzjūtību, viņi klusējot sēdēja kopā ar viņu septiņas dienas un naktis. Ījaba zaudējums bija tik neaptverami liels, ka viņi nespēja to izprast.

Gandrīz ikviena cilvēka pirmā reakcija uz zaudējumu ir līdzīga. Mūsos viss pretojas pieņemt neaptveramo, tā ka mēs neapzināti atsakāmies uzskatīt notikušo par patiesu. Tā parasti ir mūsu pirmā reakcija. Mēs esam kā apdullināti un domājam – tas viss ir tikai ļauns sapnis. Bet šis stāvoklis, kas sākumā liekas tik žēlsirdīgs, neturpinās ilgi. Agrāk vai vēlāk mēs apzināties šausmīgo. Šo nākamo soli mēs vērojam Ījabā.

Vispirms viņam viss liekas pilnīgi bez izejas. Viņš nolād savu piedzimšanas dienu, pat nakti, kurā viņš tika laists pasaulē. Pat ja viņš varētu tūlīt nomirt, viņam nebūtu nekas pretī, priekš viņa viss bija zaudējis savu jēgu. Kad nedaudz ir pierimusi apziņa par zaudējuma apjomu, viņš nespēj sev saskatīt nākotnē nekādu ceļu. Tik daudz kas no viņam tuvās pasaules ir zudis nebūtībā. Līdz ar to ir mirusi arī daļa no viņa. Viņa pirmais kliedziens ir: „Es vēlētos, kaut es nekad nebūtu piedzimis šajā raudu ielejā. Bet, ja reiz es esmu šeit, tad dari Kungs galu. Es vairāk nevaru!”

Ikvienam no mums, kas ir izdzīvojis ko līdzīgu, ir pazīstamas šādas jūtas. Kad iestājas skaidrība par to, cik gan atbaidoši citāda ir kļuvusi dzīve, liekas, nav vairs nekādas cerības, nav iemesla turpināt, nav nevienas iespējas, nekā dzīvot vērtā. Pie

horizonta sabiezē izmisuma mākoņi. Viņa sievas padoms uzskatīt visu par Dieva lāstu un darīt galu ir liels kārdinājums. Vai vispār ir cita saprātīga reakcija?

Lai cik saprotamas arī nebūtu šādas izjūtas, tās nepaliek uz visu laiku. Drīz kļūst skaidrs, ka pašnāvība nav nekāds risinājums. Kaut kā viss iet tālāk.

Arī Ījabam tas ir trešais pakāpiens. Palēnām viņš sāk kļūt reālistisks. Un, kā tas iepriekš bija redzams, viņš instinktīvi pievēršas labākajai palīdzībai: atmiņām par pagātņi. Viņš kādu laiku dzīvo pagātnē un attīsta sava veida nostaļģiju. Viņš atceras vecos labos laikus, kad ap viņu vēl bija bērni, kad eksistēja vēl viņa īpašums un līdzcilvēki viņu cienīja. Pirmās pozitīvās domas, kas ienāk viņa nospiestībā, ir atmiņas par laiku, kad dzīve bija skaista. Bet šī reakcija, kas ir gluži normāla, bieži izraisa vainas apziņu: „Man būtu bijis jābūt daudz pateicīgākam. Ja es toreiz būtu zinājis, cik labi man iet, es būtu izturējies citādāk. Es būtu atradis mīļākus vārdus savai ģimenei. Sliktais, ko es izdarīju, nebūtu noticis.” Citiem vārdiem: tā kā, pieredzot zaudējumu, mēs apzināmies zaudētā vērtību, tad tas mums rada ļoti emocionālu skatījumu pagātnē. Tā tas bija arī ar Ījabu.

Visā sēru norises laikā tas ir izšķirošais brīdis. Kārdinājums atraisīties no tagadnes īstenības un dzīvot atmiņās ir ļoti liels mirklī, kad mēs pilnībā apzināmies pagājušā bagātību. Taču tas būtu traģiski, ja mēs padarītu to par savu dzīves stilu. Tāpat kā nosapņots brīnišķīgs ēdiens nespēj patiesi pabarot mūsu ķermeni, tāpat arī jebkuras atmiņu bagātības, lai cik vērtīgas un patīkamas tās būtu, nevar mūs nodrošināt ar to, kas mums nepieciešams dzīvei. Tā bija Ījabs laime, ka šis „ceļojums pagātnē” nebija pēdējais. Gluži pretēji, viņš atgriezās tagadnē, pie tam ar reālistisku attieksmi pret savu situāciju. Tas iezīmēja viņa ceļa ceturto posmu.

Ceturto fāzi varētu aprakstīt ar vārdiem – dusmas un niknums. Kad Ījabs pārdomāja zaudēto, viņam bija nepieciešams kāds, uz ko izgāzt savas dusmas. Manuprāt, šis Ījaba jūtas vēl vairāk pastiprināja trīs tā sauktie „mierinātāji”. Kamēr viņā pašā vēl valdīja iekšējs tukšums, viņi neatlaidīgi mēģināja atrast izskaidrojumu tā postam. Bagātība un laime nozīmēja taisnīgumu. Ciešanas turpretī liecināja par grēku. Slēpjoties aiz līdzjūtības maskas, viņi mēģināja uzvelt vainu Ījabam. Viņam taču vajadzētu atzīt kādus slēptus grēkus savā dzīvē, kas izskaidrotu viņa grūtības. Iepretī šiem apvainojumiem Ījabs pārgāja aizsardzības pozīcijā. Ījabs gan neapgalvoja, ka ir bez grēka, bet viņš vērsās pret šādiem vienkāršotiem izskaidrojumiem. Tieši pretēji, viņš sāka vainot Dievu. Ir vainīga visa sistēma, kas kaut ko tādu pieļauj.

Visā šajā notikumā ir apslēpta kāda pamācība, kuru mēs varam mācīties. „Kā palīdzēt un atbalstīt cietējus?” Parasti maz ko dod cenšanās atrast traģēdijai kādu izskaidrojumu. Svētais izteiciens par Dieva gribu neatrisina nevienu no problēmām. Tieši pretēji, tas var radīt dusmas tajā, ko ir skāruša ciešanas. Visas mūsu dzīves grūtības ir noslēpumu pilnas. Jo vairāk mēs cenšamies tās izskaidrot, noveļot vainu un atbildību uz vienu vai citu lietu, jo tālāk mēs attālināmies no patiesības. Ījaba draugi, gribēdami traģēdiju noteikti izskaidrot, iesēja Ījabā dzīļu aizspriedumu sēklu pret Dievu un visu pasauli. Iespējams, ka arī viņš pats no sevis būtu pie tā nonācis.

Bet, bez šaubām, viņa draugi vēl tikai vairāk viņu uz to piespieda.

Pamatuzdevums ciešanās nekad nav tās kaut kādā veidā izzināt. Runa ir par dzīves jēgu. Kas ir šīs dzīves devējs? Tikai tad, kad Ījabs bija ticis skaidrībā ar To, kas vienīgais bija dzīves devējs, sākās viņa dziedināšana. Tas notika tikai piektajā attīstības posmā, visa procesa pēdējā punktā. Radītājs un radījums stāvēja ar sejām viens pret otru.

No šīs tikšanās Ījabs guva divas atziņas, kas radikāli izmainīja viņa situāciju. Tās bija kā katalizatori, kas viņam palīdzēja pārvarēt sāpes un atrast ceļu atpakaļ sevī. Pirmā bija pagātnes jauna izpratne un otrā – nākotnes vīzija. Apskatīsim tās abas.

Vispirms Dievs ar viņu runā, cik lielā mērā ir iespējams runāt par taisnību vai netaisnību, ja runa ir par dzīves noslēpumu. Dievs jautā Ījabam, kur viņš bija, kad tika radīta pasaule. Cik liela loma ir viņam bijusi paša radīšanā vai universa veidošanā un sava īpašuma gūšanā? Ko viņš ir darījis, lai viņam būtu bērni vai laba veselība? Citiem vārdiem: Dievs Ījabam atgādina, ka tas viss, par kā zaudējumu viņš tagad tik ļoti ir sašutis, sākumā nepiederēja viņam. Tās bija dāvanas, un tas bija vairāk nekā viņš bija pelnījis. Tās viņam kāds cits bija devīgi uzticējis, ne lai tās viņam piederētu kā privātīpašums. Dzīve tiek pārprasta, ja dusmojamies par zaudētu dāvanu. Tas, ka mums šīs lietas ir dotas, lai par tām priecātos, ir vairāk nekā mēs esam pelnījuši. Tāpēc mūsu attieksmi pret dzīvi vajadzētu raksturot pateicībai un pazemībai, nevis saīgumam.

Šī svarīgā pieredze mums visiem ir jāiegūst. Kāds autors to ļoti precīzi pateicis savā rakstā, ko viņš bija sacerējis savas sievas slimības laikā. Kamēr viņš nomodā gulēja viņai blakus, viņš teica pats sev:

„Iespējams, ka viņa nomirs, pirms vēl ausīs rīts. Bet es esmu varējis nodzīvot ar viņu kopā četrus gadus. Četrus gadus. Nav pamata būt aizvainotam, pat ja es nevarētu būt vēl kādu dienu kopā ar viņu. Es ne mirkli neesmu viņu pelnījis. Dievs to zina.

Bet arī es varu būt jau nākamajā rītā miris.

Man ir jāiemācās ik dienas būt gatavam mirt. Man ir jāakceptē nāves taisnīgums un dzīves netaisnīgums. Esmu nodzīvojis labu dzīvi, ilgāku un labāku nekā daudzi citi. Tonija nomira 20 gadu vecumā. Es esmu drīkstējis nodzīvot jau 32 gadus. Man nav tiesību lūgt pēc vēl kādas dienas. Ko gan es esmu devis, lai piedzimtu? Tā bija dāvana. Es esmu es, un tas ir brīnums. Man nav nekādu tiesību pat ne uz minūti dzīves. Daži nodzīvo tikai pāris stundas. Man ir dāvāti 32 gadi.

Tikai retais var izvēlēties, kad nomirt. Es esmu izšķīries pieņemt nāvi šodien. Šajā mirklī es atdodu savas „tiesības” uz dzīvi. Tāpat es atsakos no „tiesībām” uz viņas dzīvi.

Bet jaunais rīts ir klāt. Man ir dāvināta jauna diena. Ir jauna diena ar iespēju dzirdēt, lasīt, baudīt, iet, mīlēt un slavēt Dievu. Es dzīvoju vēl vienu jaunu dienu.”

Tas bija precīzi tas, ko Dievs Ījabam teica vētras šalkoņā. Viņš atgādināja tam, no kurienes nāca visi pagātnes dārgumi un ka tie patiesībā bija dāvanas, nepelnītas

dāvanas. Jaunā pagātnes izpratne un tās pareiza novērtēšana deva Ījabam jaunu skatījumu uz zaudēto. Viņam kļuva skaidrs, ka mums tā vien viss nepieder, it kā mums būtu uz to tiesības. Šī atziņa pavēra viņa dzīvei atkal dziedinošu augšupceļu.

Līdz ar to Ījabs ieguva jaunu nākotnes skatījumu. Dievs viņam atklāja, ka viņš vēl nav pilnībā salauzts, bet vēl aizvien viņa dzīvei var būt mērķis. Citiem vārdiem: par spīti visiem notikumiem, Ījabam bija nākotne Dievā, jo Dievam bija nākotne priekš Ījaba.

Neviens neizklūst no ciešanu ēnām, ja negūst kādu jaunu cerības veidu. Kāds gudrs vīrs reiz teica: „Izmisuma iemesls balstās patiesībā, ka Dievam tiek dota vieta vienīgi pagātnē.” Un vai gan nostalgija ir kas cits, kā bailes, ka Dievs rīt nevarētu izdarīt to, ko viņš spēja darīt vakar?

Strīdā ar Dievu Ījabs no jauna saprata, ka mēs varam rēķināties ar Dieva labestību un žēlsirdību visā dzīves laikā. Uz Viņu, kas deva dzīves jēgu pagātnē, mēs varam pajauties arī nākotnē. Mūsu izaicinājums ir spēt attīstīt sevī tik daudz pašārvības un uzticības, lai tas varētu notikt.

Daļēji problēmu mūsu sērās rada elkdievība. Mēs esam padarījuši lietas un cilvēkus par dieviem. Mēs nespējam no tām atteikties un līdz ar to nobloķējamies pret jaunu domu saņemšanu no tēva. Mēs dumpīgi sakām: „Ja es nevaru paturēt šo lietu, tad es negribu vispār neko.” No otras puses, mūsu spējas iztēloties ir par niecīgām, lai iztēlotos Dieva radīšanas spēku, ar kādu Viņš mūsu dzīvēs var dot jaunu jēgu un prieku. Bēdu piedzīvojums ļoti reālā veidā vienmēr ir kā „Ģetzemane”. Mēs stāvam vaigu vaigā Dieva priekšā un atzīstam: „Tas ir tas, ko es labprāt gribētu. Tomēr ne mans, bet Tavs prāts lai notiek.” Tikai to, ko mēs šādi atdodam, mēs varam arī paturēt. Tas ir noslēpums, kā Ījabs atkal kļuva vesels. Bībeles stāsta beigās Ījabs nonāk līdz grēku nožēlai. Tas nozīmē: viņš savu apvainojošo nostāju izmaina pateicībā, bezcerībā – cerībā. Mums tiek paziņots, ka viņš saņēma divreiz tik daudz kā iepriekš. Tas nenozīmē saņemt tos pašus bērnus, tās pašas bagātības, tādu pat veselību. Tas, ko viņš patiesībā ieguva, bija dziļāka un lielāka dzīvotspēja: pateicība, jūtīgums, elastība un uzticība.

Esmu par to pārliecināts, ka tas var tikt dāvināts ikvienam šādu sēru beigās. Bet tas nenotiek automātiski. Sāpīgais zaudējums var sarūgtināt cilvēku uz visiem laikiem. Ir cilvēki, kuru attiecības ar Dievu uz visiem laikiem nomirst zem dusmām un pārmetumiem. Tas cilvēkus var padarīt nocietinājušos un vientuļus. Es pazīstu cilvēkus, kas pēc šādas pieredzes saka: „Kaut kas tāds nekad vairs nedrīkst mani ievainot, nemūžam.” Viņi noslēdzas tad no visa un pret ikvienu. Viņi kļūst vientuļi un nedzīvi. Ja mēs gribam, ciešanu pieredze var padziļināt un paplašināt mūsu spēju piedalīties dzīvē. Mēs kļūstam pateicīgāki par dzīves dāvanām. Mēs iegūstam spēju atvērtāk tikt galā ar dzīves notikumiem. Mēs kļūstam jūtīgāki iepretī dzīves noslēpumam un uzticības pilnāki mūsu piedzīvojumā ar Dievu.

Tā ir arī cerība, ko es saistu ar šo svētrunu. Varbūt tā mums var atvērt ceļu radoši tikt galā ar bēdām, tā ka mēs no tām un līdz ar to arī paši no sevis gūstam

labāko. Dieva kalpa apraksts Jesajas grāmatā ir mūsu ikviena apraksts. No laika gala mēs esam cilvēki, kam ir pazīstamas ciešanas un bēdas. Kā mēs varam iemācīties tikt galā ar tām radoši un ne sevi iznīcinoši? Personīgi es konstatēju, ka Ījaba pieredze ir klasisks piemērs. Kopā mēs esam gājuši vienu un to pašu ceļu – apdullinošs šoks sākumā, dziļa izmisuma sajūta bez cerības nākotnē, kārdinājums dzīvot tikai pagātnē, iekšējas dusmas un sašutums, kad kāds mēģina visu „saprātīgi” izskaidrot. Gandrīz visi cietēji iet šo ceļu.

Bet nepaliksīm pie tā stāvēt. Kad Ījabs tika tik tālu, ka bija gatavs satikt Dievu, vienīgo, ar ko viņam patiesībā bija darīšana, viņam tika dāvināta jauna izpratne par pagātņi un nākotni. Kas bija vērtības, ko viņš mīlēja un tad zaudēja? Dāvanas, kuras viņš nebija pelnījis. Un kas notika ar nākotni? Viens, no kura nāca „vecās, labās dienas”, rūpēsies arī par „labām dienām nākotnē”. Ja vakardienai bija jēga, kāpēc gan arī ne rītdienai? Visas dienas nāk no viena avota. Tā Ījabs gāja cauri ciešanu posmiem un sāka dzīvot atkal no jauna.

Un tā var notikt arī ar mums. lai kas arī būtu mūsu ciešanas, mēs tajās varam veidoties par bagātākām un dziļāk balstītām personībām. Neviens neapgalvo, ka tas ir viegli, bet ticiet man, tas ir iespējams. Ījabs parāda mums ceļu. Tāpēc jūs, kam nav svešas sāpes un esat iepazinuši bēdas, nāciet, sekosim viņam un tapsim svētīti.

Ciešanu biedra pēcvārds

KARLS Haincs Valters

Šo grāmatu man iedeva kāds draugs trīs mēnešus pēc mana vecākā dēla nāves. „Kopš es uzzināju par Tava zēna nāvi, es tā gribēju Tev aizsūtīt šo grāmatu. Tā tev palīdzēs iet tālāk.”

Tas bija astoņas dienas pirms kāda pasaules baptistu jauniešu kongresa sākuma, kas man bija jāvada. Bija svētdienas vakars. Simtiem jaunu cilvēku, kas bija atbraukuši, lai piedalītos līdzstrādnieku iepriekšējās apmācībās, plūda mums garām. Jauno cilvēku uzlūkošana no visām pasaules malām man šajā vakarā kļuva par mocībām. Daudzi no viņiem nebija vecāki par mūsu Martinu. Neviens no mūsu bērniem nebija tā gatavojies un priedāties par šo notikumu ASV kā viņš. „Vai es varēšu braukt līdz uz Portlandi?” bija viņa pirmais bažīgais jautājums, kad pusgadu

pirms tam aizsākās un tika atklāta slimība. Jauno cilvēku vidū es pēkšņi atkal sajutos vientuļš un atstāts. „Paldies, Franklin, tas ir ļoti laipni no Tavas puses,” bija viss, ko es varēju pateikt.

Es devos uz savu istabu. Šajā naktī es soli pa solim izgāju cauri Džona Kleipūla ceļam. Tas bija dziļš, 18 mēnešu garš pavērsiens viņa dzīvē. Mūsu ceļš ilga 4 ½ mēnešus. Un nu šis pēdas turpinās paralēli. Ir iestājies mācību laiks, kā apieties ar bēdām. Bet cik līdzīgs mums ir bijis neaptveramā piedzīvojums! Tās ir bijušas tās pašas domas, tā pati pieredze, tās pašas problēmas un mokošie jautājumi. Tur bija sacelšanās pret Dievu, satrauktas cerības un beigās saskarsme ar nāvi. Šajā naktī es vēlreiz pārdzīvoju visus mūsu ceļa posmus. Bēdas un sāpes bija kā dzīvas. Bet es sapratu, ka, neskatoties uz manu klusēšanu Dieva priekšā, Viņš ir sācis savu dziedināšanas procesu. Tas, kas notika šajā naktī, nebija Dieva brīnums, kas būtu atrisinājis visus jautājumus, un tomēr nākamajā rītā es nebiju vairs tas pats cilvēks.

Un šis ir mūsu stāsts.

Tas bija īsi pirms Ziemassvētkiem. Martiņam bija gripa, vismaz mēs tā domājām. Kad tā tomēr neatkāpās, mēs meklējām ārstu palīdzību. Viņa asins analīzes nebija apmierinošas. Manai sievai radās aizdomas par leukēmiju. Ziemassvētki pagāja ar neizsakāmu cerību nu vilšanās spriedzi. Martins droši vien nojauta, ka viņa slimība slēpj sevī ko vairāk kā parastu saslimšanu, un cīnījās līdz ar mums. Pēc Ziemassvētkiem sekoja uzturēšanās slimnīcā un izmeklēšana. 1974. gada sākumā sekoja neizbēgamā un galīgā diagnoze: leukēmija tās agresīvākajā formā. Nākošajos mēnešos sekoja ārstēšanās universitātes klīnikā Hamburgā-Ependorfā, tā bija nepārtraukta braukāšana turp un atpakaļ uz mājām atkarībā no tā, vai pietika ar ārstēšanos mājās vai situācija saasinājās. Veiksmīgas remisijas laikā Lielajā piektdienā sākās elpošanas traucējumi. Lieldienās mēs vēl bijām kopā. Bet tad kļuva sliktāk. Bija nepieciešama jauna uzturēšanās slimnīcā. Ar tehnikas palīdzību Martinam tika atvieglota elpošana, bet tas liedza brīvu pieeju pie mūsu zēna. Mums jāva būt kopā tikai pavisam īsu laiku. Pēc četrām nākamajām dienām viņš to bija pārcietis.

Es negribu šajā vietā atkārtot to, ko pastāsta jau Džons Kleipūls. Mūsu pieredzes ir vienādas. Būtu tikai jāpiemetina vēl dažas atziņas un jautājumi, kas mums likās tā vērti.

Četras nedēļas pēc Martina nāves es pirmo reizi atkal sludināju. Ilgi pirms notikuma, ko es nupat kā aprakstīju, es biju saņēmis aicinājumu runāt kādā konferencē un tieši par pantu: „Pasaulē jums ir bēdas, bet turiet drošu prātu, es pasauli esmu uzvarējis!” (Jāņa 16,33) Visos šajos mēnešos mēs bijām piedzīvojuši Jēzus solidaritāti. To tad es arī sekojoši izteicu savā svētrunā.

Jāņa evaņģēlija 16. nodaļā 33. pantā Jēzus mums sola savu klātbūtni un solidaritāti visās mūsu dzīves situācijās, jo Viņš pats visās situācijās lielākoties ir pastāvējis viens un tikai esot atkarībā no sava Debesu Tēva līdz sasniedza uzvaru. Mums netiek dots solījums, ka mums tiks aiztaupītas kādas situācijas tikai tāpēc, ka esam kristieši. Šajā ziņā mēs tiekam skarti tāpat kā pārējie cilvēki. Mēs netiekam garām situācijām, par kurām Dītrihs Bonhēfers saka, „ka tās ir pakāpieni pretī brīvībai.”

Mūsu tekstā ir teikts, ka Jēzus ir uzvarējis pasauli. Tas nozīmē, Viņš ir tajā prieka dienās, līdzīgi kā Viņš priecājās līdz ar citiem kāzās Kānā. Viņš ir te uzvaras stundās, piedzīvojot daudzo slimnieku dziedināšanu un esot kopā ar viņiem gaviļēs. Viņš ir te vientulības brīžos, ko Viņš pats izjuta, kad mācekļiem jautāja: „Vai arī jūs gribat mani atstāt?” Viņš ir klāt te cilvēku noraidījumā un ienaidā, ko Viņš piedzīvoja, kad farizeji daudzos gadījumos gribēja izlikt lamatas Viņam. Viņš ir te slimībās un sāpēs, ko Viņš pats izcietā pie krusta. Viņš ir te ļaunā izaicinājumos tieši tāpat kā toreiz, kad pārlieku cilvēciskas domas Viņu gribēja novērst no Tēva uzdevuma izpildīšanas. Viņš palīdz kārdinājumos palikt paklausīgiem Tēva uzdevumam arī tad, ja tas iet pāri mūsu spēkiem, līdzīgi kā Viņam pašam bija jāpastāv Ģetzemanē. Viņš ir te, kad mūs skar bēdas un nāve, jo Viņš pats gāja cauri ciešanām, un Viņam pašam bija jāmirst. Viņš ir te, Dieva atstātībā, iepretī nospiedošai vainai, ko Viņš mūsu vietā izcietā un izturēja pie krusta.

Kas gan tas ir par Kungu! Bet tas ir tas, ko Viņš mums piedāvā šajā pantā. Viņš jau ir uzvarējis visas šīs situācijas. Šāds Jēzus klātbūtnes veids mūsu dzīvēs var kļūt par realitāti caur Svēto Garu. Tas ir kas īpašs, jo tas ir vairāk, nekā mums var piedāvāt cilvēki. Jo neviens cilvēks, neviens, lai cik tuvs tas mums arī nebūtu, nav izdzīvojis un pārspējis visas brīvības iespējas, visas cilvēka dzīves situācijas. To zina tikai viens, tikai Jēzus.

Tomēr mums paliek ne tikai virkne jautājumu, bet arī atziņas, ko esam guvuši.

Jau no paša sākuma mēs vienojamies palikt godīgi un nespēlēt teātri. Mēs gribējam atklāti atbildēt Martina jautājumus, kā mēs to vienmēr bijām darījuši. Ārsti mums ieteica ne mirkli neizrādīt bezcerību. Sākumā Martins mums skaidri pajautāja: „Vai tā ir leikēmija?” kad mēs to apstiprinājām, viņš vairs nekad nejautāja. Neviens jautājums par slimību, par tās smagumu. Tikai netieši jautājumi par izredzēm.

Kas gan norisinās 14 gadīgā puikā? Kādas domas viņu nodarbina? Vai tā ir taisnība, ka vecākiem ir grūtāk, jo viņi ir iztēlojušies iespējamo nākotni, kamēr bērns šajā vecumā spēj attīstīt mazāk konkrētus priekšstatus. Tā ir vēl neizpētīta joma mums visiem. Arī ārsti saka – viņi to nezina. Vai tas attiecināms uz visiem tīņiem, ka viņi uzmanīgi piefiksē ap viņiem notiekošo, bet nespēj par to runāt? Martina slimnīcā reiz tika atrastas kāda miruša bērna piezīmes, kurās bija atzīmēts ikviens nāves gadījums nodaļā ar precīzu datumu un nāves iemeslu. Bērns pats par to nekad nebija runājis. Vai mums ir jārunā ar Martinu par miršanu? Vai mums nevajag viņu sagatavot? Tie bija mūsu pastāvīgie jautājumi.

Mēs to neizdarījām. Mums pietrūka brīvības. Mēs zinām, ka viņš bija izšķīries par Jēzu, bet viens ar otru mēs par to nerunājām. Tas palika neizrunāts. Palika arī vainas un nevarības sajūta.

No otras puses, lūgšanas viņa klātbūtnē bija liela palīdzība. Kāds mūsu ģimenes draugs vienu dienu lūdza kopā ar viņu, atklāti un tieši, bez kādiem svētiem izteicieniem. Martina reakcija bija: „Viņš vismaz nelūdza riņķī apkārt, un tas bija labi.”

Paliek vēl kāda cita vainas apziņa. Kad bērna dzīve tuvojas beigām, kad tā ir laika noteikta, mēs apjēdzam, cik ļoti mēs attiecībās ar saviem bērniem esam vērsti uz nākotni. Mums taču ir vēl laiks. Vēlēšanās un plāni tiek vērsti uz nākotni. Visu nosaka rītdiena. Nogurums bija pietiekošs arguments, lai atliktu ģimenes izbraucienus. Bērnu audzinot, viņš tiek pielīdzināts pieaugušajam. Šodien nosaka rītdiena. Un tad pēkšņi rītdienas vairs nav. Mēs to zinājām, bet nekad nesapratām. Bērniem nozīme ir šodienai, šai stundai, šai dienai, acumirkļīgajai laimes un bēdu pieredzei. Tagad, šodien ir laiks, kam ir nozīme. Mūsu nākotnes perspektīvas bieži kavē bērnus dzīvot šodienai. Vai tas ir tas, ko mums saka Jēzus Mat. 6, 34: „Tāpēc nerūpējieties nākamās dienas dēļ, jo rītdiena pati par sevi zūdīsies. Ikvienai dienai pietiek savu paša bēdu.” Es bieži vien esmu izbēdzis manu bērnu „šodienai” ar pašsaprotamu atvairošanos. Bet šajā situācijā arī palikusī šodienas vairs nedeva iespēju atgūt nokavēto. Tā ir ļoti dziļi skaroša pieredze. Bērnu nākotni mēs iegūstam, dzīvojot ar viņiem šodienā, dzīvojot šo dienu. Jēzus saka, ka rūpēšanās par rītdienu sagrauj esošo dienu. Savukārt uzticēšanās Dieva labestībai ļauj mums būt brīviem.

Viens no jautājumiem, kas mūs vēl aizvien nomoka un ko mēs neesam atrisinājuši, ir cieši saistīts ar šo atziņu. Nomirstot pieaugušajam, mēs labprāt runājam par to, ka viņa dzīve ir bijusi piepildīta. Bet kas gan ir piepildīts dzīvē, kura ir ilgusi tikai 14 gadu? Viss vēl ir sākumā, viss ir tapšanā. Kur ir mērķis, kur tā piepildījums. Tad vēl viss ir vērsts uz nākotni. Četrpadsmitgadīgais ir tikai sevis meklējumu ceļā. Es nemitīgi mēģinu arī vēl tagad, 1 ½ gadus pēc Martina nāves, iejusties viņa situācijā un atbildēt šo jautājumu no viņa viedokļa. Bet tas negrib izdoties. Viss it kā runā pret. Mēs jautājam Dievam. Varbūt vairs ne tik skarbi un izaicinoši kā ceļa sākumā, bet Viņš to vēl aizvien nav atbildējis.

Turpretī Dievs ir devis kādas citas atbildes, kad bija pienācis to laiks. Pēdējās dzīves dienās Martinu no mums šķīra nežēlīgā, vienlaikus palīdzošā medicīnas tehnika. Tikai uz īsu brīdi mēs varējām būt ar viņu. Lai atvieglotu elpošanu viņam bija jālieto tik nomierinoši līdzekļi, ka nebija vairs iespējama nekāda komunikācija. Viņš nomira viens. Mums tie bija kaili fakti. No vienas puses, mēs atzinām tehnikas palīdzību. Tā mazināja sāpju akūtumu. No otras puses, tehnika liedza cilvēcisko kontaktu, kas mirējam ir tik svarīgs. Mēs vienkārši tur nebijām.

Cik bieži mums medicīnas attīstība rada jautājumu: „Kur beidzas cilvēcīgums medicīnā?” Nežēlīga, palīdzošā tehnika! Kas ir cilvēka cienīga nāve? Es nevaru atrast nevienu ātru atbildi. Šajā izmisumā mūs uzrunāja Jēzus vārdi, ko Viņš ir teicis citā sakarībā: „Pašā pirmajā nedēļas dienā, vakarā, kad mācekļi, bīdamies no jūdiem, bija

sapulcējušies aiz aizslēgtām durvīm, nāca Jēzus, stājās viņu vidū un saka viņiem: miers ar jums!” (Jāņa 20,19.) Tas, ko mums saka šie vārdi, nav galīgā atbilde uz problēmu, bet tie mums kļuva par aktuālu palīdzību. Mums bija slēgtas durvis pie mūsu zēna. Mēs viņu vairs nevarējām aizsniegt. Bet Viņš, Jēzus, Augšāmcēlušais, iet caur aizslēgtām durvīm. Viņš ir pie tā. „Kungs, Tavās rokās mēs nododam viņa garu. Dod viņam savu mieru.” Kad mēs tad stāvējām pie viņa nāves gultas, mēs pēc viņa sejas izteiksmes redzējām Jēzus vārdu patiesumu. Vienmēr, kad Martins tika pelnīti uzslavēts, viņa sejā parādījās pavisam īpašs smaids. Tieši šis smaids viņam bija tagad. Iespējams, Jēzus viņam ir pateicis vēl kādus vārdus.

Tas bija gadu pēc Martina nāves. Mēs satikām Džonu Kleipūlu un viņa sievu. Mēs runājām par mūsu pieredzi.

„Kas jums visvairāk palīdzēja? Kas jūs izrāva no izolētības, kurā tik viegli var iekrist?”

„Tieši tas, ko mēs šobrīd ar jums darām, proti, atklāta, tieša saruna ar draugiem. Tās vienmēr bija sarunas par mūsu jautājumiem, mūsu jūtām, par Martinu. Tas palīdzēja. Kur vien mēs varējām, mēs laužām klusēšanu.”

Ne visiem bēdu skartajiem tas ir vienkārši, bet tas ir vienīgais ceļš. Vai Dievs tā nerīkojās arī ar Ījabu?

Šīs domas ir rakstītas ceļā. Mācīšanās ir tikko sākusies. Tas, ka mēs atklājam šo pieredzi uzrakstītu melns uz balta, nenotiek bez dziļām pārdomām un vilcināšanās. Taču tas notiek vienlaicīgi ar vēlēšanos atzīt, ka ticība Dievam kā mūsu Tēvam un Jēzum Kristus kā mūsu augšāmcēlušajam dzīvajam Kungam ir mūs nesusi. Mēs esam ieguvuši jaunu, kaut arī pārveidotu paļāvību Dieva esamībai.

Kāds nepazīstams Dieva tautas vīrs ir izteicis domu, ko sasniegt varētu palīdzēt šī grāmata: „Tu esi licis mums pieredzēt daudz bēdu un ciešanu, bet Tu mūs darīsi atkal dzīvus un izvedīsi mūs no zemes dziļumiem. Tu vairosi jo spēcīgāk manu lielumu un no sirds mani atkal mierināsi. Es Tevi slavēšu un pateikšos ar kokļu skaņām par Tavu uzticību, mans Dievs! Es spēlēšu Tev cītaru, Tu Izraēla Svētais.” (Psalms 71, 20-22)

Desmit gadus vēlāk

Pēc vairāk nekā desmit gadiem šī grāmata iznāk vēlreiz. Vai tam, kas tika toreiz rakstīts, vēl aizvien mums ir tāda pat nozīme? Tā tas ir. Toreiz mēs vēl nesapratām kāda laulāta pāra vārdus; tieši pēc Martina nāves viņi mums teica – arī pēc desmit gadiem viss vēl būs dzīvs un kļūs atkal un atkal jauns.

Griezīgais notikums ir atstājis pēdas mūsu ģimenē. Tās mūs visus, arī Martina brāļus un māsas, ir padarījis nobriedušākus. Mana kalpošana kā mācītājam ir kļuvusi citādāka, arī ja tas ārēji nav redzams. Bet Dievs ir turējis vārdu un devis mums jaunu prieku un spēku dzīvei. Daudzi jautājumi ir palikuši, bet tie ir Dieva miera aptverti un ir zaudējuši savu mokošo raksturu. Varbūt tā arī ir patiesi izšķirošā pieredze, ko paņemam līdzī, ka Dievs mūs tur arī tad, kad mēs kādā dzīves brīdī neesam tik stipri, kādi mēs varbūt būtu bijuši citos apstākļos.

Mani pašu aizvien no jauna pārsteidz, ar kādām bailēm es reaģēju, ja kāds no mūsu bērniem ir slimš vai viņam ir problēmas, kurās es nevaru tieši palīdzēt. Bailes zaudēt bērnu tad kļūst pārmērīgas. Tad arī maz ko palīdz sevis mierināšana ar saprātīgiem argumentiem. Pajet kāds laiks, līdz atgriežas miers un Dieva drošības sajūta. Pēkšņi tad atkal ir jūtami visi ievainojumi. Kāds mierinājums tad ir atcerēties, ka Jēzus pats ir bijis šādās situācijās, un saprast, cik tuvu Viņš ir mums. to ir grūti aprakstīt, bet tas ir reāli.

Kādā lietā es vēl aizvien jūtos nedrošs. Kad man jautā: „Cik bērnu jums ir?” – es sāku stostīties – četri vai tikai trīs? Mums tie ir četri, jo mēs zinām, ka Martins ir pie Jēzus, triumfējošā draudzē.

Kaut kas mūs kā laulātus cilvēkus izbrīnīja. Patiesībā taču uzskata, ka kopējas ciešanas tikai vēl vairāk satuvina cilvēkus. Mēs to uzskatījām arī pašu par sevi saprotamu. Tomēr mūsu laulība nonāca lielas spriedzes ietekmē. Vēlāk mēs lasījām pētījumus, pēc kuriem ASV 85% no bērnu zaudējušiem vecākiem izšķiras. Kāpēc tas ir tā? Kad ikviens iekšēji ir tik ievainots un spēku izsīkumā, pats par sevi saprotams, viņš gaida no partnera, lai tas ar papildu spēkiem viņu atbalstītu. Bet tas nav iespējams, jo arī otrs guļ pakritis. Sekas tam ir, ka katrs norobežojas un mēģina saviem spēkiem tikt galā. Kad mēs par to stāstījām, citi pāri tam negribēja īsti ticēt, bet tas tā ir. Tikai tad, kad izdevās uzsākt sarunas vienam ar otru, aprakstīt savas jūtas un vilšanos otrā, krīze bija pārvarēta. Pie attiecību padziļināšanās, kas dažiem šādā situācijā liekas pati par sevi saprotama, mūs noveda tikai saruna pašiem par sevi.

Cik patiesi ir vārdi no Vēstules ebrejiem:

„Tā ir liela lieta, ka sirds top stipra” – tas ir process, tapšana, ilgstoša tapšana.
„Kas notiek caur žēlastību” – tātad dāvana no Dieva. Tā tas patiešām ir.

Bremerhāfena 1987.g. jūnijs

Karls Haincs Valters

DŽONS KLEIPŪLS

MĪLESTĪBAS PĒDAS

Katra cilvēka dzīvē var pienākt brīži, kad liekas, ka pasaule sagraust pār mums,
ka Dievs mūs ir atstājis.

Mācītājs Ilmārs Hiršs

Šī grāmata ir attēlojums manai personīgai cīņai ar nedziedināmas slimības
realitāti, ar nāvi un bēdām pēc tam.

Džons Kleipūls

Bet Dievs ir turējis vārdu un devis mums jaunu prieku un spēku dzīvei. Daudzi
jautājumi ir palikuši, bet tie ir Dieva miera aptverti un ir zaudējuši savu mokošo
raksturu.

Eiropas Baptistu federācijas ģenerālsekretārs

Karls Haincs Valters